

Tartalom

I Állásfoglalások, ajánlások és vélemények

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

az EGSZB 514. plenáris ülése (2016. február 17–18.)

2016/C 133/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság állásfoglalása a Schengeni Megállapodás védelmében — Támogatjuk a szabad mozgást – támogatjuk Schengent	1
---------------	---	---

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

az EGSZB 514. plenáris ülése (2016. február 17–18.)

2016/C 133/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az uniós városfejlesztési menetrend jövője a civil társadalom szemszögéből (feltáró vélemény az EU holland elnökségének felkérésére)	3
2016/C 133/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A szegénység elleni küzdelem (feltáró vélemény)	9

Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

az EGSZB 514. plenáris ülése (2016. február 17–18.)

2016/C 133/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a tőkepiaci unió megteremtésére [COM(2015) 468 final]	17
---------------	---	----

2016/C 133/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek a minimális általános adómérték tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség időtartama tekintetében történő módosításáról [COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]	23
2016/C 133/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye – Az európai energiarendszer átalakításának felgyorsítása egy integrált stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) segítségével [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU bővítési stratégiája [COM(2015) 611 final]	31
2016/C 133/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – 2016. évi éves növekedési jelentés [COM(2015) 690 final] és a 2016. évi éves növekedési jelentésről szóló európai bizottsági közleményt kísérő közös foglalkoztatási jelentés tervezete [COM(2015) 700 final]	37

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 514. PLENÁRIS ÜLÉSE (2016. FEBRUÁR 17–18.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság állásfoglalása a Schengeni Megállapodás védelmében

Támogatjuk a szabad mozgást – támogatjuk Schengent

(2016/C 133/01)

A szabad mozgás az európai integráció legkézzelfoghatóbb sikere. A Schengeni Megállapodás – amely lehetővé teszi, hogy a dolgozni, tanulni vagy pihenni vágyók szabadon utazhassanak egyik országból a másikba, és elhárítja a fizikai jellegű akadályokat az áruk és szolgáltatások áramlása elől – a belső piac egyik sarokköve. Az EU belső piacán 2 800 milliárd euro értékű áru és szolgáltatás cserél gazdát, 1,7 millió munkavállaló lépi át rendszeresen a belső határokat és évente 57 millió határon átnyúló közúti szállítási művelet zajlik. A belső határellenőrzések megszüntetése meghatározó szerepet játszott az akadályok lebontásában, az európai gazdaság fellendítésében és abban, hogy az emberek közelebb kerüljenek egymáshoz. Európai polgárok nemzedékei nőttek fel úgy, hogy profitáltak Schengenből, bár talán tudatában sem voltak ennek. A belső határellenőrzések visszaállítása mintegy 100 milliárd euro költséget jelentene, ami a GDP 0,8 %-ának felel meg, emellett kulturális, társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt szegényebbé tenne minket.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság fenntartások nélkül támogatja azokat az elveket, amelyek alapján az 1985-ös megállapodást aláíró tagállamok „tudatában annak, hogy az Európai Közösségek tagállamai népeinek mind szorosabb egysége a tagállamok valamennyi állampolgára számára a belső határok átlépésének szabadságában, valamint az áruk és szolgáltatások szabad mozgásában fejeződik ki”, illetve „törekedve arra, hogy a [z államok] közötti közös határokon a szabad mozgás akadályainak eltávolítása révén erősítsék a népek közötti szolidaritást”, a megállapodással a népek egységét és a népek közötti szolidaritás megeremtetését célozták. Annak aláírásával tehát – amellett, hogy ez ijesztő gazdasági következményekkel járna – a szolidaritást és magát az Uniót is olyan mértékben rendítenék meg, ami végzetesnek bizonyulhat.

Az EGSZB fenntartások nélkül támogatja továbbá azt az elvet is, amelynek alapján az Európai Unió működéséről szóló szerződést aláíró tagállamok úgy rendelkeztek, hogy „az Unió olyan politikát alakít ki, amelynek célja (...) annak biztosítása, hogy a belső határok átlépésekor a személyek – állampolgárságuktól függetlenül – mentesüljenek mindenfajta ellenőrzés alól”, eközben pedig biztosítja a határátlépések eredményes felügyeletét a külső határokon (77. cikk (1) bekezdés).

Ezért az EGSZB tagjai mint az európai civil társadalom képviselői egyre komolyabban aggódnak a Schengeni Megállapodásra nehezedő nyomás miatt. Az EGSZB azzal a kéréssel fordul az európai kormányokhoz, hogy ne engedjenek a populista szorításnak és félelmeknek, hanem védjék meg azokat a jogokat, amelyekért annyit küzdöttünk. Az EGSZB elismeri, hogy a közelmúltbeli események komoly kérdéseket vetettek fel az európai határrendszer hiányosságaiival és azzal kapcsolatban, hogy képesek vagyunk-e ténylegesen nyomon követni a rossz szándékkal érkezők mozgását. Választ kell adni ezekre az aggodalmakra, de nem Schengen jelenti a problémát, ezért nem is szabad bűnbaknak kikiáltani. Az uniós intézményeknek feltétlenül meg kell akadályozniuk a schengeni szabályrendszer – és ezzel a belső piac – fokozatos szétbomlását, hiszen azzal végül mindannyian csak rosszul járnánk.

Nem lenne helyes, ha a schengeni térség csak olyan erős lenne, mint a leggyengébb láncszeme. Az uniós határok védelme közös feladat kell hogy legyen, és a tagállamoknak osztozniuk kell az ezzel járó felelősségben. Azokat a tagállami kötelezettségvállalásokat, amelyek egy hatékony és működő Frontex létrehozására és megerősítésére vonatkoztak, be kell tartani. A külső határok hatékony ellenőrzése nélkül az Unió nem tudja majd beengedni azokat a menekülteket, akiknek segítségre van szükségük. A külső határok eredményes ellenőrzése végső soron előfeltétele a schengeni rendszer fenntartásának, a határok megerősítése ugyanakkor nem jelentheti azt, hogy kizárjuk azokat, akiknek a genfi egyezmény értelmében humanitárius okokból védelemre van szükségük.

Mindent meg kell tennünk azért, hogy határozott megoldásokat találjunk, amelyekkel megvédhetjük jogainkat és belső határok nélküli Uniónkat, hogy szabadon dolgozhassunk, kereskedhessünk, tanulhassunk, és megoszthassuk egymással elképzeléseinket, árucikkeinket és szolgáltatásainkat. A mi Európánkról, a mi Schengenünkről és a mi szociális és alapvető jogainkról van szó: meg kell védenünk őket.

Az EGSZB ezért felhívást intéz az európai és nemzeti szintű civil szervezetekhez, kérve, hogy fejezzék ki támogatásukat a schengeni térség fenntartása, megerősítése és bővítése mellett. A maga részéről vállalja, hogy közbenjár az uniós intézményeknél és különösen a Tanácsnál annak érdekében, hogy a tagállamok hűek maradjanak azokhoz az elvekhez, amelyek az európai népek Uniójának vívmányait kifejező szerződésekből és megállapodásokban szerepelnek.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 514. PLENÁRIS ÜLÉSE (2016. FEBRUÁR 17–18.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az uniós városfejlesztési menetrend jövője a civil társadalom szemszögéből

(feltáró vélemény az EU holland elnökségének felkérésére)

(2016/C 133/02)

Előadó: Roman HAKEN

2015. augusztus 28-án Ronald Hans Anton Plasterk holland belügyminiszter és királyságon belüli kapcsolatokért felelős miniszter az Európai Unió Tanácsa holland elnökségének nevében eljárva feltáró vélemény kidolgozására kérte fel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot a következő tárgyban:

Az uniós városfejlesztési menetrend jövője a civil társadalom szemszögéből

(feltáró vélemény az EU holland elnökségének felkérésére)

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2016. január 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2016. február 17–18-án tartott, 514. plenáris ülésén (a február 17-i ülésnapon) 214 szavazattal 1 ellenében elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az uniós városfejlesztési menetrend (EU UA) ⁽¹⁾ közvetlen hatást fog gyakorolni az uniós polgárok azon 80 %-ának életére, akik 2050-ben városokban élnek majd. A leghatékonyabb rendelkezések kidolgozása és ezek nyilvánosság általi elfogadottságának biztosítása érdekében gondoskodni kell arról, hogy a civil szervezetek egyenrangú partnerekként jelenjenek meg az uniós városfejlesztési menetrendről folytatott tárgyalásokon, illetve a menetrend végrehajtásában. A holland elnökség kezdeményezése az EU történetében először a városokat helyezi a fejlesztési megbeszélések középpontjába. Az EGSZB arra kéri a Tanácsot, hogy ismerje el, hogy a települési szint – annak sokféleségével együtt – értékes partner az európai integrációs folyamatban.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/themes/urban-development/agenda

1.2. Az EGSZB véleménye szerint ezen átfogó és összetett kérdések megközelítésének hatékony módja a partnerségi együttműködés. Az EGSZB ezért nagyra értékeli a partnerségi elvet, amely végre alkalmazásra kerül a 2014–2020 közötti tervezési időszak kialakításában és végrehajtásában ⁽²⁾.

1.3. A partnerség alapelv a modern közszolgálat számára – vertikálisan és horizontálisan egyaránt. Az EGSZB azt javasolja, hogy az ilyen együttműködés további példaként vizsgálják meg a köz- és magánszféra közötti partnerséget (PPP) mint a városi projektek finanszírozásának egy modelljét, valamint a különféle szociális vállalkozásokat, illetve az olyan, partnerségen alapuló európai programokat is, mint amilyen az EQUAL ⁽³⁾. A különböző szintű – különösen a városi – közigazgatás feladata az, hogy közös projektekben fogja össze a megfelelő partnereket, és hatékonyan használja fel a finanszírozást.

1.4. A városfejlesztési menetrend előtt álló kihívások egyike az, hogy miként hajthatók végre a tematikus partnerségek keretében kidolgozott stratégiák. A partnerségek létrehozása során, valamint a stratégiák kidolgozásának és végrehajtásának szakaszában kulcsfontosságú az alulról építkező megközelítés alkalmazása. Az EGSZB ezért támogatja ezt a fajta megközelítést – amely azonban nem azonos a szakértői csoportokon alapuló megközelítéssel. Fontos tisztázni, hogy a civil szervezetek miként fognak együttműködni az érdekcsoportokkal: miként számolnak be a tevékenységükről, hogyan folytatnak konzultációt stb.

1.5. Az új uniós városfejlesztési menetrend kidolgozásakor a horizontális partnerségek ugyanolyan fontosak, mint a vertikális (tematikus) partnerségek. Elsősorban helyi szinten, városokban fognak működni. Nemcsak a stratégiai gondolkodás szempontjából van jelentőségük, hanem különösen a végrehajtás, a nyomon követés és az ellenőrzés tekintetében is. Az uniós szintű ajánlásokat a legjobban a helyi körülményeket ismerő helyi partnerségek által kidolgozott helyi stratégiák segítségével lehet átvenni, illetve hatékonyan végrehajtani. Az EGSZB egyebek mellett a közösségek szintjén irányított helyi fejlesztést ajánlja ennek eszközéül ⁽⁴⁾.

1.6. Az új uniós városfejlesztési menetrend hatékony végrehajtásának biztosításához az alábbiakra van szükség:

- a) mérlegelni kell az érintett partnerek alapvető igényeit, és figyelmet kell fordítani a kapacitásépítésre (elsősorban a horizontális települési partnerségek kapcsán). Az EGSZB ennek érdekében az európai strukturális és beruházási alapok „technikai segítségnyújtási” eszközeinek használatát javasolja;
- b) módszertani ajánlásokat kell kidolgozni a felelős városi partnerségek alapelveire vonatkozóan. Fontos, hogy legyen egy módszertan a városfejlesztési menetrend nyomon követésére és értékelésére, ennek részeként pedig mutatókra van szükség, amelyek képesek mérni az elért változásokat. A partnereknek, köztük a civil szervezeteknek részt kell venniük az értékelésben és a nyomon követésben.

1.7. Az EGSZB szeretné, ha tisztáznák, hogy a tematikus partnerségek miként fogják kezelni a városfejlesztés kérdéseit és kihívásait. Az egyedi intézkedéseket horizontális partnerségeknek kell végrehajtaniuk a konkrét városi térségekben. Ezért gondoskodni kell arról, hogy speciális rendezvényeken osszák meg a bevált gyakorlatokat. Alapvető, hogy az EU minden régióját (különösen a dél- és a kelet-európaiakat) egyaránt bevonjuk. A városfejlesztési menetrendnek el kell majd ismernie a városok, valamint a városi életminőséget befolyásoló szomszédos/környező városkörnyéki területek közötti kapcsolatokat. A városfejlesztési menetrend nem akadályozhatja vagy korlátozhatja a vidéki területek fejlődését.

⁽²⁾ Lásd az EGSZB, az Európai Tanács, az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a Régiók Bizottsága ezzel kapcsolatos munkáját: A 2007 és 2013 közötti időszak helyes gyakorlatain alapuló hatékony partnerségek ösztönzése a kohéziós politikai programok irányítása terén (HL C 44., 2011.2.11., 1. o.).

A partnerség elve a közös stratégiai kerethez tartozó alapok végrehajtásában – a partnerségről szóló európai magatartási kódex elemei (HL C 44., 2013.2.15., 23. o.).

A közösségek szintjén irányított helyi fejlesztés mint a helyi, vidékfejlesztési, városi és városkörnyéki fejlesztést célzó 2014–2020 közötti kohéziós politika egyik eszköze (HL C 230., 2015.7.14., 1. o.).

A helyi önkormányzatok, az NGO-k és a szociális partnerek részvételi folyamatainak és bevonásának erősítése az Európa 2020 stratégia megvalósításával kapcsolatban (HL C 299., 2012.10.4., 1. o.).

Az Európai Bizottság által az érdekelt felekkel folytatott konzultáció értékelése (HL C 383., 2015.11.17., 57. o.).

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//HU>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52013IR6902>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3Ac10237>

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32013R1303_5_cikk_3_bekezdés a partnerségre vonatkozó európai magatartási kódexről.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3Ac10237>

⁽⁴⁾ A közösségek szintjén irányított helyi fejlesztés mint a helyi, vidékfejlesztési, városi és városkörnyéki fejlesztést célzó 2014–2020 közötti kohéziós politika egyik eszköze (HL C 230., 2015.7.14., 1. o.).

1.8. A menetrend témái közül néhány kapcsolódik egymáshoz, és bizonyos mértékben átfedésben van egymással. Az egy adott témával foglalkozó intézkedések hatással lesznek egy vagy több másik témára is. Biztosítani kell, hogy az egyik területen a helyzetet javítani célzó intézkedések ne fejtsenek ki káros hatást valamelyik másik területre. Ez nemcsak az uniós szintre vonatkozik, hanem a nemzetre is.

1.9. Az EGSZB azt javasolja, hogy a városfejlesztési menetrendbe foglalják bele új témaként a városi közösségeket és a polgári részvételt. A városoknak működő mechanizmusra van szükségük a polgárok és a polgári csoportosulások megerősítésére, hogy azok valódi és szilárd partnerek lehessenek városaik számára a városfejlesztési menetrend prioritásairól szóló vitákban és a prioritások végrehajtásában. Csak egy magabiztos és erős, nagy társadalmi tőkével rendelkező közösség lesz képes a felmerülő kihívások megválaszolására. Az EGSZB készen áll arra, hogy kidolgozza ezt az elképzelést.

1.10. Figyelembe kell venni olyan elemeket is, mint az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendje és az abban meghatározott 17 fenntartható fejlesztési cél, különös tekintettel a 11. célra („A városok és az emberi települések befogadóvá, biztonságossá, ellenállóvá és fenntarthatóvá tétele”). Az EGSZB 2015 szeptemberében állást foglalt ebben a témában ⁽⁵⁾. Az EU hatáskörei nem azonosak az összes szakpolitikai területen és különösen a szociális ügyek kapcsán nem tűnnek elég erősnek a jogkörei. Kérdéses, hogy az EU képes-e befolyásolni a városfejlesztés szociális vetületét, illetve megfelelően felmérni a más szakpolitikai területeken végrehajtott intézkedések társadalmi hatását. Miközben a környezeti hatásokat a KHV-folyamat révén fel lehet tárni, a társadalmi hatásvizsgálat továbbra is hiányzik.

1.11. Az EGSZB szívesen lenne az uniós városfejlesztési menetrend irányítócsoportjának teljes jogú tagja, és örömmel venne részt a városfejlesztési menetrend partnerségeiben. Az EGSZB az összes tagállam civil szervezeteit képviseli: ezeket a szervezetek tisztelet övezi, hiszen szakértelemmel rendelkeznek és képesek hozzájárulni a városfejlesztéshez.

2. A partnerség mint az EU városfejlesztési menetrendjének egyik elve és az EGSZB részvétele a városfejlesztési menetrendben

2.1. A városfejlesztési menetrend körülbelül 15 tagú partnerségek létrehozását javasolja, akik közül 11 a közigazgatást képviselné (városok, tagállamok, az Európai Bizottság képviselői). A fennmaradó tagok az európai strukturális és beruházási alapok irányító hatóságainak képviselői, szakértők és nem kormányzati szervezetek lehetnek. Az EGSZB sajnálja, hogy csak akkor kérték fel véleménynyilvánításra, amikor néhány partnerség már létrejött.

2.2. Az EGSZB azt javasolja, hogy a partnerségekben a felek kiegyensúlyozottabban legyenek képviselve. A méltányos képviseletre jó példával szolgál a LEADER program, amelyben a partnerségek tagjainak legfeljebb 50 %-a érkezik a közigazgatásból. Az EGSZB a célcsoportok (városlakók) sokkal nagyobb fokú bevonását szorgalmazza. Fontos, hogy maguknak a lakosoknak nagyobb beleszólásuk legyen városuk jövőjébe. A felvetett témák többsége nem oldható meg a nem kormányzati szervezetek, a szociális partnerek és a vállalkozások elkötelezettsége nélkül. Az összes sikeres európai példáról bebizonyosodott, hogy eredményességük nagyrészt a nem kormányzati erők részvállalásának és az állami és a magánszféra közötti hatékony együttműködésének köszönhető.

2.3. Miközben a városfejlesztési menetrend összes kiemelt témája fontos a civil szervezetek számára, azok túlmutatnak a civil társadalomnak tulajdonított hagyományos szerepeken. A nem kormányzati szervezetek, a szociális vállalkozások és a szövetkezetek egyre inkább fejlesztik kapacitásukat, illetve új gazdasági vagy szervezeti modelleket alakítanak ki annak érdekében, hogy közhasznú szolgáltatásokat nyújtsanak. A közigazgatásnak képesnek kell lennie arra, hogy városi térségekben működő csoportosulások és szervezetek nézőpontjából tekintsen magára. Az EGSZB szerint az egy adott kérdésben sok tapasztalattal rendelkező nemzeti vagy regionális hálózatok, illetve helyi szervezetek bevonása éppen olyan hasznos lenne, mint az európai hálózatok léte.

2.4. Az EGSZB nem rendelkezik információkkal azzal kapcsolatban, hogy miként fogják meghatározni és/vagy kiválasztani a megfelelő civil szervezeteket. Az EGSZB felajánlja kapacitását és a szervezett civil társadalommal kapcsolatos ismereteit a nem kormányzati szervezetek és a szociális partnerek képviselőinek tematikus partnerségekhez történő kiválasztásához.

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>

3. Ajánlások a városfejlesztési menetrend partnerségeinek munkájához és a részvételi folyamathoz

3.1. Valamennyi uniós polgárnak jogában áll, hogy megismerje, megértse és befolyásolja is az uniós politikákat. Az EGSZB szerint fontos, hogy a partnerségek ne legyenek zártkörűek. Sok múlik azon, hogy a partnerségek hogyan kommunikálnak a külvilággal. A városfejlesztésben kiemelt szerepet kell szánni annak, hogy a közigazgatás nyitott módon kommunikáljon a nyilvánossággal és a civil érdekeket képviselő szervezetekkel. Mivel a stratégiai célkitűzéseket nem lehet a helyi lakosok és civil szervezetek támogatása nélkül megvalósítani, garantálni kell az átláthatóságot, és a városfejlesztési menetrend kidolgozásába és végrehajtásába ténylegesen be kell vonni az érintetteket. Az ebben részt venni kívánó polgárok bevonása a legjobb módja annak, hogy meg lehessen nyerni támogatásukat a végeredményhez. Az EGSZB szerint meg lehetne hívni olyan szervezeteket, amelyek adott esetben szívesen megosztanák a városfejlesztési menetrenddel kapcsolatos tapasztalataikat és elképzeléseiket, illetve részt vennének a partnerség egyes ülésein.

3.2. A partnerségeknek többféle kommunikációs és részvételi eszközt kellene alkalmazniuk a tapasztalatok/elképzelések cseréjéhez, az érintettekkel való kommunikációhoz és a velük való konzultációhoz. A polgárok bevonása és a velük való konzultáció nem lehet hatékony, ha csupán egyetlen eszközt vetünk be. A módszerek olyan kombinációjára van szükség, amellyel meg lehet szólítani az érdekelt felek különböző típusait, különféle ötleteket lehet inspirálni, valamint lehetségessé válik a különböző szintű részvétel. A partnerségeknek a közösségi médiához hasonló korszerű csatornákat és eszközöket kell igénybe venniük, illetve felméréseket kell végezniük, workshopokat, fókuszcsoportokat stb. kell használniuk, hogy visszajelzést kapjanak munkájukról. Az EGSZB szerint a szélesebb körű nyilvános vitára számot tartó speciális kérdésekben, illetve az olyan témák kapcsán, ahol az emberek visszajelzést várnak, jobban és szélesebb körben meg kell szólítani a nyilvánosságot.

3.3. Ehhez a partnerségeknek helyszíni látogatásokat, illetve találkozókat kellene szervezniük a különböző érintettekkel, túllépve a partnerség behatárolt keretein. A partnerségekkel folytatott megbeszéléseket nagyban befolyásolhatja az, ha a partnerségek feltérképeznek helyi civil kezdeményezéseket, és utánajárnak, hogy azok milyen akadályokba ütköznek, illetve hogyan működnek együtt a közigazgatással. Amennyiben a városfejlesztési menetrend nem már most is működő gyakorlatokból indul ki, akkor az így születő politikai intézkedések esetleg figyelmen kívül hagyják az egyébként felhasználható ismereteket.

3.4. A nyilvános online konzultációkon szót kellene ejteni cselekvési tervekről is. Ezzel biztosítani lehet, hogy minden fontos érdekelt fél kifejtse ezekkel kapcsolatos álláspontját, és a cselekvési tervek minden szempontot/érdeket figyelembe vehessenek.

4. A tematikus partnerségek kiemelt pillérei

4.1. Befogadó városok

4.1.1. **Munkahelyek és készségek a helyi gazdaságban** – a civil szervezetek számos olyan szerepet töltenek be (például munkáltatóként, nevelőként, oktatóként stb.), amely fontos lehet a munkahelyteremtésben. Az EGSZB azt javasolja, hogy konzultáljanak kkv-kat képviselő szervezetekkel (amilyen például a Eurochambres), munkaügyi központokkal, illetve oktatási és szakképzési intézményekkel. Az uniós városfejlesztési menetrendnek foglalkoznia kell azzal, hogy a városok miként fogják felmérni a területükön a szakértelemmel kapcsolatban felmerülő igényeket. A civil szervezeteket tájékoztatni kell ezekről az igényekről, illetve együttműködést kell kialakítani az olyan jellegű oktatás, egész életen át tartó tanulás és szakképzés támogatásához, amely révén biztosítható a munkaerőpiacon hiányzó készségek pótlása.

4.1.2. **Városi szegénység** – a városi szegénység megelőzését és leküzdését célzó programok többségét civil szervezetek valósítják meg. Az EGSZB szerint célszerű konzultálni az olyan szervezetekkel, mint az Európai Szegénységellenes Hálózat. Tudatában vagyunk annak, hogy mindezzel kapcsolatban fontos szerepet játszanak: a) az elővárosok és a társadalmi marginalizáció, b) a gettók, c) a hátrányos helyzetű városnegyedek, d) az állami gondozásban nevelkedő gyermekek, illetve az intézményi szolgáltatásoktól a családi és a közösségi szolgáltatások felé történő elmozdulás, valamint e) az időszedés és az idősek kiszolgáltatott helyzete.

4.1.3. **Lakhatás** – a jó minőségű és fenntartható lakhatás biztosításában (ahogy az a fenntartható lakhatásról szóló ENSZ Alapokmányban is szerepel) fontos szerep jut a civil szervezeteknek. Ezek ugyanis mindkét oldalt – a tulajdonosokat és a lakókat – képviselik, illetve mindkét féllel együttműködnek. Az EGSZB javasolja az olyan szervezetek megkeresését, mint a Bérlok Nemzetközi Szövetsége, a lakás- és háztulajdonosok szövetségei, a lakás-takarékpénztárak, illetve a konzultációt építészekkel vagy várostervezőkkel. Ez a téma fontos kérdéseket vet fel az alábbi területeken: a) várostervezés, b) szociális lakások és c) elővárosi területekre történő kiköltözés a jobb lakhatás érdekében.

4.1.4. **Migránsok és menekültek befogadása** – nem csupán a rövidtávú kérdésekkel (az alapvető igények kielégítésével) kell foglalkozni, hanem letelepedésüket követően a migránsok uniós társadalmakba való beilleszkedésével is. Ennek része a segítségnyújtás az oktatással, a munkaszerzéssel és egybekkel kapcsolatban, az uniós értékek és hagyományok megosztása velük, illetve az, hogy ezeket az értékeket és hagyományokat beépítsük életükbe úgy, hogy közben tiszteletben tartjuk az ő kultúrájukat is. Az állam mellett a civil szervezetek, úgy mint az egyházak, a társadalmi szervezetek, az oktatási és képzési szervezetek, a gyermek- és szülőcsoportok stb. is alapvető szerepet játszanak. Az EGSZB azt ajánlja, hogy egyéb szervezetek mellett konzultáljanak a Solidarral vagy a Lumos-szal. Foglalkozni kell az olyan kérdésekkel is, mint például a kísérő nélkül érkező kiskorúak helyzete, akik különösen veszélyeztetettek és így speciális figyelmet érdemelnek.

4.1.5. **Fenntartható földhasználat és a természetén alapuló megoldások** – ezen a területen a városfejlesztési menetrend célkitűzése szorosan kapcsolódik az emberek magatartásának és életmódjának megváltoztatásához. Annak biztosítása, hogy a városokban végbemenő változások tekintettel legyenek a környezetre, olyan terület, ahol elengedhetetlen a civil szervezetek bevonása, ideértve a földtulajdonosok képviselőit, a kkv-k szövetségeit, valamint a városnegyedek fejlesztésére irányuló mozgalmak mögött álló közösségi szervezeteket. Az EGSZB azt javasolja, hogy konzultáljanak például a Friends of the Earth Europe vagy az ELARD nevű szervezetekkel. Az EGSZB az alábbiakat tartja fontosnak: a) (vertikális) területrendezés és -tervezés, illetve b) az olyan elővárosi térségek problémái, amelyek termékeket (élelmet, tiszta vizet) biztosítanak, illetve a városi emberek életminőségét javító, alapvető környezetbiológiai szolgáltatásokat nyújtanak.

4.2. Városi gazdaság

4.2.1. **Körforgásos gazdaság** – a hatékony körforgásos gazdasághoz fontos elérni, hogy az emberek másként tekintsenek a hulladékra, amelyet potenciális erőforrásként kell megjeleníteni. E tekintetben fontos a környezetvédelmi szervezetek és az oktatási intézmények részéről kifejtett oktatási és tájékoztatói tevékenység. Az új városi megközelítésmódok feltérképezésében és megvalósításában kulcsszerepet fognak játszani a kutató- és innovációs központok, illetve az erre szakosodott vállalatok és az e területre összpontosító kkv-k szövetségei. Az EGSZB azt javasolja, hogy hívják meg például a REVES szervezetet, hogy tartson vitákat.

4.3. Zöld városok

4.3.1. **Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás** – ezzel kapcsolatban fontosak a csúcstechnológiával foglalkozó vállalatok, kutatóintézetek és egyetemek. A hétköznapi emberek ismereteinek bővítése és tájékoztatása is fontos, hogy könnyebben elfogadják a vonatkozó előírásokat, és részt vegyenek megvalósításukban. Az EGSZB szerint konzultálni lehetne például a Green 10 nevű szervezettel.

4.3.2. **Az energiarendszer átalakítása** – az energiarendszerek strukturális átalakítása, így például a megújuló energia és a fokozott energiahatékonyság felé történő jelentős elmozdulás csak az érintett ágazatok képviselő partnerek teljes körű bevonásával és a polgárok támogatásával valósítható meg. Ezen a téren aktív szervezet például a Greenpeace.

4.3.3. **Városi mobilitás** – a fenntartható városi mobilitás olyan terület, ahol kevés előrelépést lehet elérni, ha maguk az emberek nem késznek változtatni mobilitással kapcsolatos szokásaikon. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy konzultáljanak olyan szervezetekkel, mint a CEEP (Közszolgáltatást nyújtó vállalkozások és munkáltatók európai központja), a BusinessEurope, az ETF (Közlekedési Dolgozók Európai Szövetsége), a Polis (Helyi közlekedéssel kapcsolatos innovatív technológiákat és politikákat kidolgozó európai városok és régiók hálózata), az ECF (Európai Kerékpárosok Szövetsége) és az IPR Prague (a Tervezéssel és fejlesztéssel foglalkozó Prágai Intézet). A témával kapcsolatban véleményünk szerint fontos szerepük van az olyan integrált megközelítésmódoknak, mint amilyenek a fenntartható városi mobilitási tervek. Ezért szerintünk a városi mobilitás mindenképpen elősegíti a gazdasági fejlődést, a környezeti feltételek javulását, illetve a városokban az energetikai átállást. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a városi mobilitáshoz fontosak a speciális uniós finanszírozási eszközök, mivel olyan területről van szó, amelyen tőkeintenzív beruházásokra van szükség.

4.3.4. **Levegőminőség** – a vállalkozások, az egészségügyi szervezetek, a környezetvédelmi nem kormányzati szervezetek, az egyetemek és a kutatóintézetek, valamint más szereplők együttműködése elengedhetetlen. A partnerségekbe olyan szervezeteket is be kellene vonni, mint a CAN (Európai éghajlati kezdeményezések hálózata).

4.4. *Intelligens városok*

4.4.1. **Digitális átállás** – a társadalomban végbemenő digitalizáció egyben szemléletváltást is jelent. A cél jobb szolgáltatások nyújtása a polgárok számára, valamint üzleti lehetőségek biztosítása. Az intelligens városokban a sarkalatos pont a hármas és a négyes spirál, amely közös projektek keretében összehozza egymással a városüzemeltetés, a felsőoktatás, az üzleti élet és a civil társadalom érintettjeit. El kellene terjeszteni Európában ezt a modellt. A szöveg ezen részében kiemelt pontnak tartjuk, hogy a) kiszámítható várostervezés valósuljon meg minden településen, és hogy b) használják a közösségi hálózatokat és az internetet a települések és az emberek közötti kommunikációra. A partnerségekbe olyan szervezeteket is be kellene vonni, mint a Transparency International.

4.5. *Innovatív és felelős közbeszerzés*

4.5.1. A városok jelentős potenciállal rendelkeznek az innovatív megközelítésmódok alkalmazását illetően; az előfutár szerepét tölthetik be, nem csak a közbeszerzés területén. Ugyanakkor fontos együttműködni üzleti innovációs központokkal és vállalkozástámogató központokkal, valamint olyan uniós civil szervezetekkel, mint a CEE Bankwatch hálózat. Az EGSZB szerint ezzel kapcsolatban a következők fontosak: a) a helyi szociális gazdaság megsegítésére közbeszerzést kell alkalmazni és b) speciális módszereket kell alkalmazni, hogy a városokat rávegyék arra, hogy a legolcsóbb megoldások helyett innovatív közbeszerzést használjanak.

4.6. A városok összetett rendszerek részei, melyekben az elővárosi térségek olyan alapvető segítséget nyújtanak és olyan forrásokat biztosítanak, amelyek hozzásegítik a városokat a megfelelő és sikeres működéshez. A városkörnyéki területekről is be kell vonni partnereket, köztük helyi akciósportokat, hogy értékes kapcsolat jöjjön létre a városi és a vidéki területek között, különösen a célként kitűzött városi/vidéki partnerségeket illetően. Fejlesztésük tervezésekor a városoknak figyelembe kell venniük már meglévő stratégiákat is, például makroregionális stratégiákat és vonatkozó mikroregionális fejlesztési stratégiákat is.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A szegénység elleni küzdelem**(feltáró vélemény)**

(2016/C 133/03)

Előadó: Seamus BOLAND**Társelőadó: Marjolijn BULK**

2015. december 16-i levelében a Tanács holland elnöksége nevében a holland Szociális és Munkaügyi Minisztérium az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy készítsen feltáró véleményt a következő tárgyban:

A szegénység elleni küzdelem

(feltáró vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2016. január 28-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2016. február 17–18-án tartott 514. plenáris ülésén (a február 18-i ülésnapon) 197 szavazattal 4 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

Az EGSZB

1.1. támogatja a Tanács holland elnökségének azon szándékát, hogy integrált megközelítés révén, az érintett állami és magánszférabeli érdekelt felekkel együttműködve foglalkozik a szegénység és a társadalmi kirekesztés kérdésével. Mindemellett azonban úgy véli, hogy a tagállamokat egy közös európai kerettel kell támogatni, amely előmozdítja az ilyen megközelítéseket és megkönnyíti a legjobb gyakorlatok megosztását és terjesztését a szegénység és a növekvő társadalmi egyenlőtlenségek elleni küzdelem során. Ez utóbbiak – amellet, hogy a társadalmi igazságosság hiánya miatt már önmagukban is nagy problémát jelentenek – káros hatással vannak a gazdasági teljesítményre és növekedésre, illetve a társadalmi kohézióra is;

1.2. támogatja a Tanács holland elnökségét abban az erőfeszítésében, hogy elősegíti a szegénység elleni küzdelem különböző szinteken megvalósuló legjobb gyakorlatainak szakértői értékelését, hangsúlyozza azonban, hogy a településeket és az ilyen legjobb gyakorlatok egyéb szereplőit stabil nemzeti stratégiákkal kell segíteni;

1.3. sürgeti, hogy az EU Tanácsa erősítse meg az Európa 2020 stratégiában tett vállalásait, konkrétan azt, hogy 2020-ig legalább 20 millióval csökkenti a szegénységi küszöb alatt élő személyek számát;

1.4. azt ajánlja, hogy ennek során a Tanács vegye figyelembe a fenntartható fejlesztési célokat – amelyek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendben szerepelnek –, valamint biztosítsa e menetrendnek az Európa 2020 stratégiával való összekapcsolását;

1.5. meg van győződve arról, hogy az irányítási struktúráknak a Tanács szintjén sokkal kiegyensúlyozottabbnak kellene lenniük, és az együttműködés elmélyítését sürgeti az ECOFIN és az EPSCO Tanács között;

1.6. úgy véli, hogy az európai szemeszter során a foglalkoztatási és szociális célkitűzéseket a makrogazdasági megfontolásokkal egyenrangúként kell kezelni;

1.7. azt ajánlja, hogy az európai szemeszter teljes mértékben vegye figyelembe az Európa 2020 stratégiának a szegénység csökkentésére irányuló célkitűzését, valamint hogy a folyamat egészében, azaz az éves növekedési jelentéstől kezdve, a nemzeti reformprogramokon át egészen az országspecifikus ajánlásokig módszeresen foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, még hozzá (1) a szegénység csökkentését célzó konkrét intézkedések, (2) a szegénységi helyzetet és a politika hatékonyságát mérő összehasonlítható mutatók, valamint (3) a nemzeti reformprogramok és országspecifikus ajánlások által javasolt reformtervek kötelező társadalmi hatásvizsgálatai révén;

1.8. arra szólít fel, különösen a szegénység elleni küzdelem kapcsán, hogy távolodjunk el attól az uniós gazdaságpolitikától, amelyet továbbra is kizárólag a megszorítások határoznak meg;

1.9. sürgeti, hogy a tagállamok indítsák el a szegénység elleni küzdelemre irányuló saját, integrált nemzeti stratégiáikat, és ennek során a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló európai bizottsági ajánlást⁽¹⁾ tekintsék iránymutatásnak, amelyet a három fő területe (1. megfelelő jövedelemtámogatás, 2. befogadó munkaerőpiacok és 3. minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés) közötti kölcsönhatásnak köszönhetően általában a legátfogóbb és leghatékonyabb stratégiának tartanak a szegénység és a társadalmi kirekesztés felszámolására;

1.10. hangsúlyozza, hogy számos tagállamban magas szintű a gyermekszegénység, és sürgősen végre kell hajtani az Európai Bizottság „Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés” című ajánlását⁽²⁾, amely a 2013-as szociális beruházási csomag része, és szerkezete az aktív befogadásról szóló közleményéhez igen hasonló, ugyanúgy három fő pillérrel: 1. a megfelelő forrásokhoz való hozzáférés; 2. a megfizethető minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés; 3. a gyermekek részvételi jogai;

1.11. rendkívüli aggodalmának ad hangot az aktív keresők növekvő szegénységi rátája miatt, mely szükségessé teszi a foglalkoztatás fellendítése céljából hozott, a foglalkoztatási viszonyok liberalizálása révén megvalósult legutóbbi reformintézkedések kritikai felülvizsgálatát;

1.12. határozottan arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy kezdeményezzen külön eljárást a szegénységre és az egyenlőtlenségre vonatkozó uniós és nemzeti statisztikák javítására, ami egy sor részletesebb, a nemzeti és uniós – köztük a fenntartható fejlesztési célokhoz és az európai szemeszterhez kapcsolódó – intézkedések számára releváns adatokat nyújtó közös mutatót eredményezhet;

1.13. megismétli azt a javaslatát, hogy uniós szinten megfelelő minimáljövédelmet kell bevezetni;

1.14. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy szorgalmazzon intézkedéseket az uniós szintű túlzott eladósodottság megelőzése és leküzdése érdekében, valamint különösen a felelőtlen hitelezés és az uzsora ellen;

1.15. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy haladéktalanul javasoljon új iránymutatásokat a szociális területen tevékenykedő érdekelt felekkel való konzultációhoz, lehetővé téve, ahogy azok az európai szemeszter részeként, strukturált módon járulhassanak hozzá a folyamat minden szakaszához: a kidolgozáshoz, a megvalósításhoz és az értékeléshez;

1.16. sürgeti, hogy a tagállamok jobban használják fel a társadalmi befogadás támogatására rendelkezésre álló uniós alapokat, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy sürgősen konzultáljon a tagállamokkal és az érdekelt felekkel annak megállapítása érdekében, hogy ténylegesen végrehajtották-e azt a döntést, mely szerint az Európai Szociális Alap keretéből 20 %-ot kell biztosítani a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem elősegítésére;

1.17. továbbá határozottan arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a szociális jogok beharangozott európai pillérébe vegye föl a hatékonyabb és megbízhatóbb szociális normák és rendszerek alapelveit is, valamint hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet tegye a pillér egyik legfőbb elemévé.

2. Bevezetés

2.1. A Tanács holland elnöksége hangsúlyozza, hogy vissza kell fordítani az EU-szerte növekvő mértékű elszegényedés folyamatát. Az ennek elérésére szolgáló egyik módként ösztönözni kívánja a legjobb gyakorlatok megosztását, különösen az integrált módszereket és az érintett (állami és magánszektorbeli) szereplők közötti együttműködést illetően.

⁽¹⁾ HL L 307., 2008.11.18., 11. o.

⁽²⁾ HL L 59., 2013.3.2., 5. o.

2.2. Bár a szegénység elleni küzdelemről szóló véleményeiben az EGSZB inkább „felülről lefelé” irányuló megközelítést alkalmazott, mivel meggyőződése, hogy a szegénység leküzdése a döntéshozók (uniós intézmények és tagállami kormányok) felelőssége, üdvözli az elnökség azon szándékát, hogy szakértői értékeléseket szervez az „alulról felfelé” irányuló megközelítések vizsgálatára, vagyis a tagállamok által a szegénység elleni küzdelemben alkalmazott olyan partnerségi megközelítésekre, amelyek számos érdekelt felet vonnak be, köztük az állami szektort, a szociális partnereket, helyi és nonprofit szervezeteket, valamint a szociális gazdaságot.

2.3. Az EGSZB tehát teljes mértékben egyetért azzal, hogy a szegénység elleni fellépéshez többoldalú megközelítésre van szükség, valamint hogy minden érdekelt félnek hozzá kell járulnia a szegénység maximális mértékű csökkentéséhez. Az e véleményben említett bevált gyakorlatok számos európai érdekelt féltől származnak ⁽³⁾.

3. Általános megjegyzések – a szegénység elleni küzdelem szükségessége

3.1. Bár 2008 óta az egymást követő súlyos gazdasági és pénzügyi válságok hozzájárultak az instabilitás és a szegénység növekedéséhez az Európai Unióban, a tagállamok többségében szociális védelmi intézkedések segítettek tompítani a válság hatásait. A 2011-es pénzügyi válsággal azonban ez a tendencia megfordult: a költségvetési megszorító intézkedések keretében elkezdték megnyírni a szociális kiadásokat, ami tovább súlyosbította a helyzetet. Manapság már az Európai Bizottság is elismeri, hogy a szegénységgel kapcsolatos célkitűzés nem elérhető. Az EGSZB szerint ezért is nagyon fontos, hogy sürgősen eltávolodjunk attól az uniós gazdaságpolitikától, amelyet továbbra is kizárólag a megszorítások határoznak meg.

3.2. Szociális védelem nélkül az európaiak közel fele élne szegénységben. A jóléti politikák három fő funkcióját – automatikus stabilizálás, szociális védelem és szociális beruházások – azonban gyengítették a válság kezelésére irányuló újabb keletű költségvetési megszorítások. Ezen a helyzeten változtatni kell.

3.3. Az EGSZB elismeri azt is, hogy a szegénység és a rossz egészségi állapot elválaszthatatlanul összekapcsolódik, ez pedig azt jelenti, hogy prioritásként kell kezelni a szegénység kérdését. Minden bizonyíték arra mutat, hogy azokon a területeken, ahol nagyobb a szegénységben élők aránya, az emberek egészségi állapota is rosszabb, mint a gazdagabb régiókban ⁽⁴⁾. Megállapították például, hogy az Egyesült Királyság egyes részeiben a szegényebb régiókban élő férfiak mintegy tizenegy évvel, a nők pedig hét évvel korábban haláloznak el, mint jobb körülmények közt élő társaik ⁽⁵⁾.

3.4. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy az Európa 2020 stratégiát sokkal erősebben össze kell kapcsolni az európai szemeszterrel. Továbbra is a szegénység csökkentésére irányuló célkitűzésnek kell a stratégia fő elemét képeznie, a tagállamoknak pedig sokkal nagyobb ambíciót kell felmutatniuk. A 28 tagállamnak a szegénység csökkentése érdekében tett egyéni vállalásait összesítve nem valósítható meg az a közös uniós célkitűzés, hogy 2020-ig az EU-ban legalább 20 millió ember emelkedjen ki a szegénységből.

⁽³⁾ Finnország: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, 49. o.
Finnország/Németország: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 62–63. o.
Horvátország: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>.
Ausztria, Belgium, Norvégia, Szlovénia: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> és <http://investt.eu/>.
Svédország: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf.
Egyesült Királyság: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, 30. o.
Skócia: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.
Lettország: EU Alliance for Investing in Children, *Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, 69–74. o.
Spanyolország: EU Alliance for Investing in Children (2015), *Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, 87–92. o.
Németország: *Social Inclusion and Dignity in Old Age – Promoting participatory approaches to use reference budgets*, 46–50. o.
Bulgária, Románia: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
Spanyolország: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, 21. o.
⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt, K., (2008), *Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health*, *Health & Place*, 14(2): 167–181.
⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. A szegénység csökkentése elsősorban tagállami hatáskörbe tartozik. A tagállamok javíthatják helyzetüket azzal, ha megosztják egymással legjobb gyakorlataikat, például az integrált megközelítéseket vagy az érintett (állami és magánszektorbeli) felek között a szegénység elleni küzdelem érdekében folytatott együttműködést illetően. A Tanácsnak fel kell szólítania a tagállamokat arra, hogy dolgozzák ki a szegénység csökkentéséhez szükséges integrált stratégiákat.

3.6. Különösen az aktív keresők szegénységi rátája mutat emelkedő tendenciát. Az Európai Bizottságnak meg kellene vizsgálnia, hogy a foglalkoztatás munkaviszonyok liberalizálása révén történő ösztönzésére irányuló, új keletű reformintézkedések milyen hatást gyakorolnak az aktív keresők szegénységi rátájának emelkedő szintjére.

3.7. A társadalmi hatásvizsgálatoknak fontosabb szerepet kellene betölteniük a jogalkotási folyamat egészében ahhoz, hogy jobban figyelembe tudjuk venni a szegénység és a társadalmi kirekesztés sokrétűségét (amely a materiális szegénységen túlmenően a szociális és gazdasági hátrányok egyéb formáit, például az oktatáshoz, foglalkoztatáshoz, lakhatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és társadalmi részvételhez való egyenlő hozzáférés hiányát is magában foglalja).

3.8. A szegénység globális probléma is. Az ENSZ 2015-ben elfogadott fenntartható fejlesztési céljait⁽⁶⁾ (főként az 1. célt: A szegénység valamennyi típusának felszámolása mindenütt) az uniós intézményeknek és a tagállamoknak figyelembe kell venniük és be kell építeniük stratégiáikba. A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendet⁽⁷⁾ össze kell kapcsolni az Európa 2020 stratégiával.

3.9. Az EGSZB tud arról, hogy az Európai Bizottság nemsokára elindítja a „szociális jogok európai pillérét”, és hogy az Európai Bizottság szerint a tagállamok szociális téren érvényesülő „felfelé igazodó konvergenciája” koncepciója fontos szerepet fog betölteni ebben a pillérben. Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy vegye föl a hatékonyabb és megbízhatóbb szociális normák és rendszerek alapelveit⁽⁸⁾ ebbe a pillérbe (konkrétan: erős szociális normák az egész életciklus folyamán biztosított megfelelő jövedelemtámogatás érdekében, befogadó munkaerőpiacok, diszkriminációmentes hozzáférés mindenki számára az elérhető árú, minőségi szolgáltatásokhoz), a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet téve ezzel a pillér egyik legfőbb elemévé.

4. Részletes megjegyzések – a megvizsgálandó eszközök

4.1. Az Európai Bizottság igen aktív volt átfogó javaslatok kidolgozásában, amelyek nagyon hasznosnak tekinthetők a szegénység elleni küzdelemben. Ez különösen igaz a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló ajánlásra, valamint a „Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitorés” című ajánlásra. Amennyiben a Tanács egy „integrált megközelítést” kíván előnyben részesíteni a szegénység elleni küzdelemben, akkor mindenképp emlékeztetnie kellene a tagállamokat arra, hogy ezeket az ajánlásokat aktívan követniük kell.

4.2. A 2013-as szociális beruházási csomag⁽⁹⁾ az Európai Bizottság egy másik jó kezdeményezése. Az EGSZB már felkérte az Európai Bizottságot arra, hogy a szociális beruházások terén ambiciózus menetrendet tűzzön ki maga elé, és annak az európai szemeszter minden szakaszában próbáljon meg érvényt szerezni⁽¹⁰⁾. A szociális beruházások többek között olyan intézkedéseket jelentenek, amelyek felkészítik az egyéneket és családokat arra, hogy megbirkózzanak a versenyképes tudáson alapuló gazdaság jelentette új szociális kockázatokkal, mégpedig inkább a humántőkébe való, korai gyermekkortól kezdődő beruházások révén, mint csupán a károknak a gazdasági vagy politikai válságidőszakok utáni „helyreállításával”⁽¹¹⁾. Előnyei ellenére azonban a szociális beruházások megközelítését még mindig nem minden tagállam alkalmazza. Ha a Tanács össze szeretné gyűjteni a szegénység elleni küzdelemben alkalmazott legjobb gyakorlatokat, akkor mindenképp meg kell vizsgálnia a szociális beruházások terén eddig elért eredményeket, és támogatnia kell ezt a típusú kezdeményezést⁽¹²⁾.

4.3. Az egyes tagállamokban alkalmazott minimáljövédelmi rendszerek nem elegendők a szegénység leküzdéséhez⁽¹³⁾. Bár 2010 óta több tagállamban (köztük Ausztriában, Németországban, Spanyolországban és Portugáliában) hajtottak végre, jelentettek be vagy tesztelnek jelenleg (mint Görögországban és Olaszországban) a minimáljövédelmi rendszerekre irányuló reformokat, ezek nem elegendők. Az EGSZB európai intézkedéseket szorgalmazott egy megfelelő minimáljövédelem támogatása érdekében Európában⁽¹⁴⁾, valamint beruházásokat az univerzális, átfogó és megfelelő szociális védelmi rendszerekbe, amelyek az egész élet folyamán meg tudják védeni az embereket a szegénység veszélyétől⁽¹⁵⁾. A Tanácsnak valamennyi ilyen intézkedést támogatnia kell.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ HL C 13., 2016.1.15., 40. o.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final és a csatolt dokumentumok.

⁽¹⁰⁾ HL C 226., 2014.7.16., 21. o.

⁽¹¹⁾ Lásd: Hemerijck (2014), valamint a Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful” c. tanulmányát.

⁽¹²⁾ Lásd az Európai Bizottság „Social Investment in Europe – A study of national policies” című 2015-ös tanulmányát.

⁽¹³⁾ Lásd: Bouget et al (2015), valamint a Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful” c. tanulmányát.

⁽¹⁴⁾ Lásd: HL C 170., 2014.6.5., 23. o.

⁽¹⁵⁾ Lásd a 10. lágjegyzetet.

4.4. Másrészt a fogyasztói hitelek szabályozatlan és felelőtlen nyújtása és a háztartások pénzügyi kapacitásának nem körültekintő felmérése újabb, a válság és a megszorítási politikák időszakában a túlzott eladósodottság egyfajta ördögi körét indította el, és így az eladósodottak mintegy 70 %-a a szegénységi küszöb alá került Európában – annak ellenére, hogy van köztük olyan, aki dolgozik, ám fizetése nem fedezi az adósságát. Ez a helyzet szigorú és korlátozó intézkedéseket követel meg a fogyasztói hitelek odaitélése terén, különösen a közvetítők és a nem pénzügyi szervezetek tekintetében, amelyek nem tartják be a szabályokat és uzsorákat melletti hitelfelvételre ösztönöznek.

5. Részletes megjegyzések – intézkedések az irányítás terén

5.1. Az euroválság miatt jelentős változások történtek az európai gazdasági kormányzásban. Elsődlegesen a makrogazdasági stabilitásra és a növekedést serkentő reformokra helyezték a hangsúlyt. A szociális kormányzás mindaddig nem kapott elegendő figyelmet, pedig a gazdaságpolitikai intézkedések során meg kell fontolni azt is, hogy milyen hatást gyakorolnak a minőségi foglalkoztatásra és a társadalmi kohézióra. Ezenkívül, mivel a szociális dimenzióból a GMU is profitálna, a Tanács szintjén történő kormányzás struktúráit kiegyensúlyozottabbá kell tenni, valamint fokozni kell az ECOFIN és az EPSCO tanácsok közötti együttműködést.

5.2. Az EMCO és az SPC bizottságnak továbbra is aktív szerepet kell betöltenie a nemzeti reformok értékelésében az európai szemeszter folyamatának részeként, de fokozatosan meg kell kezdeniük az európai érdekelt felekkel való uniós szintű konzultációt is.

5.3. Az Európa 2020 stratégiában a szegénység meghatározására használt összetett „szegénység” mutató három külön mutatón alapul: 1. a szegénység kockázatának kitett emberek; 2. súlyos anyagi nélkülözésben élő emberek; valamint 3. nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élő emberek. E stratégia keretében a tagállamoknak meg kell határozniuk saját nemzeti célkitűzéseiket, melyekkel az említett három mutató alapján, saját prioritásaikkal és körülményeikkel összhangban hozzájárulnak az átfogó célhoz. Az EGSZB szerint az a tény, hogy a tagállamok szabadon választhattak a három mutató közül, ami hozzájárult a nemzeti megközelítések különbözőségéhez, új ajánlásokat tehet szükségessé.

5.4. Az Európai Szegénységellenes Hálózat (EAPN) által a 2015-ös nemzeti reformprogramokról készített értékelés megmutatja, hogy a programok 88 %-ában nem fő prioritás a szegénység kezelése, valamint hogy a 2015-ös országspecifikus ajánlások közül egyik sem említi a szegénység csökkentését⁽¹⁶⁾. Az EAPN ezért azt javasolja, hogy az európai szemeszter jobban összpontosítson a szociális kérdésekre, az éves növekedési jelentésektől kezdve az összes ország esetében a szegénység csökkentésére vonatkozó országspecifikus ajánlásokig⁽¹⁷⁾. Az EGSZB egyetért ezzel a javaslattal, és azt ajánlja, hogy a tagállami érdekelt feleket vonják be a nemzeti reformprogramok előkészítésébe, végrehajtásába és a róluk szóló kommunikációba. Általánosabban: ahhoz, hogy a tagállamok tanulhassanak egymástól, az érintett felekkel folytatott európai és nemzeti szintű konzultációk eredményeit az európai szemeszter részeként közzé kell tenni.

5.5. Az Európai Bizottságnak külön eljárást kellene kezdeményeznie a szegénységre és az egyenlőtlenségre vonatkozó uniós és nemzeti statisztikák javítására, hogy optimalizálja e sokrétű társadalmi probléma nyomon követését. Ez a folyamat egy sor pontosabb, a nemzeti és uniós – köztük a fenntartható fejlesztési célokhoz és az európai szemeszterhez kapcsolódó – intézkedések számára releváns adatokat nyújtó közös mutatót eredményezhet.

5.6. A társadalmi hatásvizsgálatok fontos szerepet töltenek be az intézkedések szegénységgel összefüggő kockázatainak észlelése terén számos fontos reformterületen, ilyenek például a költségvetési konszolidáció és az államadósság kezelése, az adózás, a munkaerőpiac, a pénzügyi piacok szabályozása, a közszolgáltatások nyújtása és a közberuházások. Különösen fontos, hogy kellő időben társadalmi hatásvizsgálatokat végezzenek az európai szemeszter keretében, szorosan együttműködve a szociális partnerekkel, a civil társadalommal és az illetékes szakértőkkel a tagállamokban és uniós szinten is.

5.7. Az európai szemeszternek teljes mértékben figyelembe kell vennie az Európa 2020 stratégiának a szegénység csökkentésére irányuló célkitűzését, és ezzel a kérdéssel a folyamat egészében módszeresen foglalkozni kell 1. a szegénység csökkentését célzó konkrét intézkedések; 2. a szegénységi helyzetet és a politika hatékonyságát mérő összehasonlítható mutatók; valamint 3. a nemzeti reformprogramok és országspecifikus ajánlások által javasolt reformütemtervek kötelező társadalmi hatásvizsgálatai révén.

⁽¹⁶⁾ Bár Bulgáriában 2015-ben rendkívül magas szintű volt a szegénység, a 2015-ös országspecifikus ajánlások nem emelték ki ezt.

⁽¹⁷⁾ Lásd: EAPN (2015) „Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015”.

5.8. A tagállamoknak átfogó, integrált stratégiákat kell kidolgozniuk és végrehajtaniuk a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a diszkrimináció leküzdése érdekében. A stratégiáknak a következő területekre kell kiterjedniük: megfelelő jövedelemtámogatás, befogadó munkaerőpiacok, minőségi munkahelyek, egyenlő hozzáférés a megfizethető és minőségi szolgáltatásokhoz, az uniós strukturális alapok jobb felhasználása, a migránsok gazdasági és társadalmi integrációja, a diszkrimináció kezelése, valamint együttműködés a szociális partnerekkel és az érintett nem kormányzati felekkel.

5.9. Ezenkívül a túlzott eladósodottság ellen felelős hitelezési politikák elfogadásával (a közvetítők és a hitelkártya-kibocsátás szigorú szabályozása, az agresszív reklám tiltása, az uzsora tiltása, a lakóingatlan és más alapvető javak lefoglalásának tiltása), a vitarendezés során történő közvetítés megerősítésével, a túlzottan eladósodottak talpra állásának segítségével (a második lehetőség, avagy az „újrakezdés politikája”), valamint a túlzott eladósodottságról szóló tájékoztatással, oktatással és megelőzéssel kell küzdeni.

5.10. A tagállamoknak fel kell használniuk az uniós strukturális alapokat a mindenkire kiterjedő társadalmi befogadás támogatására. Az Európai Bizottságnak elsősorban azt kell sürgősen megvizsgálnia a tagállamokkal és az érintett felekkel, hogy végrehajtották-e azt a tanácsi határozatot, amely szerint az Európai Szociális Alap 20 %-át a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem elősegítésének céljára biztosítják⁽¹⁸⁾.

6. Részletes megjegyzések – az érdekelt felek részvételére irányuló intézkedések

6.1. Az Európa 2020 stratégia egyik kiemelt kezdeményezése, a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja (EPAP), az európai szegénységi célkitűzés elérését segítő különféle politikákat átfogó keretrendszerként jött létre⁽¹⁹⁾. A nemzeti kormányok, uniós intézmények és legfontosabb érintett felek közös kötelezettségvállalásának alapját kellett volna képeznie a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben, mindeddig azonban csupán vitaplatformként működött, és nem hozott kézzelfogható eredményeket a szegénységgel kapcsolatos célkitűzés elérését illetően. A Tanácsnak és az Európai Bizottságnak meg kellene fontolnia, hogyan lehet a szegénység elleni küzdelem legjobb gyakorlatait támogató platformmá alakítani, valamint biztosítani, hogy közvetlenül kapcsolódjon a legfontosabb uniós folyamatokhoz – pl. az európai szemeszterhez és az Európa 2020 stratégiához.

6.2. Az EGSZB emlékeztet a növekedésről és a foglalkoztatásról szóló korábbi integrált iránymutatások (16) preambulumbekzdésére, amely kimondja, hogy „az Európa 2020 stratégiát adott esetben a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal partnerségben, illetve a parlamentekkel, a szociális partnerekkel és a civil társadalom képviselőivel szorosan együttműködve kell végrehajtani, nyomon követni és értékelni”⁽²⁰⁾. E részlet alapján egyértelmű, hogy javítani kell az európai és nemzeti érdekelt felekkel az európai szemeszter kidolgozási, megvalósítási és értékelési szakaszai során folytatott konzultáció módját.

6.3. Az EAPN elemzésében hangsúlyozta, hogy az uniós intézményeket és az érintett (állami és magánszférabeli) érdekelt feleket, köztük a szociális partnereket, nem kormányzati és egyéb szervezeteket, érdemben nem vonják be a szemeszter kidolgozási és megvalósítási szakaszába. Ahhoz, hogy a civil társadalmat ténylegesen bevonják a szemeszter folyamatának valamennyi szakaszába, az Európai Bizottságnak haladéktalanul új részvételi iránymutatásokat kell javasolnia, és nyomon kell követnie a folyamatot az országjelentésekben és más nyomonkövetési dokumentumokban.

6.4. Ezenkívül fel kell venni a kapcsolatot a szegénységben élőkkel is, hogy kikérhessük a véleményüket, és megelőzhessük, hogy – különösen a fiatalok – tömegesen elforduljanak az EU-tól. Az EAPN által szervezett, a szegénységet közvetlenül meg tapasztalt emberek részvételével tartott éves gyűlések jó példát jelentenek a bevált gyakorlatokra. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, gondoskodjon arról, hogy ezek a gyűlések továbbra is pénzügyi támogatásban részesüljenek, és tegye őket az európai szemeszter keretében a szegénységi célkitűzések elérésében tett előrelépésekről folytatott konzultációs folyamat részévé. Ezenkívül nemzeti szinten is szervezni kellene ilyen gyűléseket.

⁽¹⁸⁾ Lásd: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=hu>.

⁽¹⁹⁾ Lásd: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=961> és HL C 248., 2011.8.25.,130. o.

⁽²⁰⁾ Lásd: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/hu/pdf>

7. Részletes megjegyzések – a különböző szintű bevált gyakorlatok szerepe a szegénység elleni küzdelemben

7.1. Az EGSZB egyetért a holland elnökségnek azzal a szándékával, hogy szakértői értékeléseket szervez a szegénység elleni küzdelem különböző szinteken megvalósuló legjobb gyakorlatait illetően, hangsúlyozza azonban, hogy nem lehet egyedül a településektől várni, hogy ilyen példákat szolgáltatassanak. Az EGSZB úgy véli, hogy a regionális és helyi kezdeményezések nem helyettesítik a központi felelősségi köröket és garanciákat. A kormányoknak, valamint az állami és magánszektorbeli érdekelt feleknek rendszeres és strukturált módon együtt kell működniük, ha el szeretnék érni a szegénység csökkentésének célját.

7.2. Az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy például Hollandiában a szociális kérdések terén számos hatáskört a településekre ruháztak át. A különböző feladatok települési szintre való összpontosítása költséghatékonyságot és testreszabott megoldásokat tehet lehetővé, de, amint a Hollandiának szóló országspecifikus ajánlások is említik, felmerül a finanszírozás esetleges csökkentésének veszélye, ezt pedig el kell kerülni. A kezdeményezések decentralizálása nem egyeztethető össze a települések költségvetésének csökkentésével.

7.3. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy, bár bizonyára vannak bevált gyakorlatok regionális és helyi szinten, ezek nem lehetnek elszigetelt példák, hanem nemzeti stratégiákkal kell alátámasztani őket.

7.4. Az EGSZB ezenkívül úgy véli, hogy a népszerűsítendő bevált gyakorlatok kiválasztása során a tényekkel alátámasztott megközelítésekre kell helyezni a hangsúlyt (feltéve pl. az alábbi kérdéseket: 1) működik ez a kezdeményezés a gyakorlatban? 2) alkalmazható-e máshol is?), valamint az érintett érdekelt felek közötti kapcsolatok elősegítésére kell összpontosítani. Emellett létre kell hozni egy megfelelő keretet is a legjobb gyakorlatok megosztásához.

7.5. E gyakorlatok egyértelműen rámutatnak, hogy hatékonyra kell tenni a szegénység és a társadalmi kirekesztés leküzdésére irányuló politikákat, át kell szervezni a szociális szolgáltatásokat, felül kell vizsgálni a szociális munkások által alkalmazott gyakorlatokat, hogy azokat a szegénységben élők szükségleteihez igazítsák, ösztönözni kell a szociális szereplőket arra, hogy segítsék szakmai tapasztalataikkal a szociálpolitikák meghatározását, végezetül pedig jogokat kell biztosítani a szegénységben élők integrációját és társadalmi előrelépését segítő személyek számára.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

MELLÉKLET

A következő módosító indítványt, bár a támogató szavazatok legalább egynegyedét kapta, elutasították:

15. módosító indítvány (előterjesztő: Lech PILAWSKI)**1.15. pont****A következőképpen módosítandó:**

„határozottan arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a szociális jogok beharangozott európai pillérébe vegye föl a hatékonyabb és megbízhatóbb szociális normák és rendszerek alapelveit is, valamint hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet tegye a pillér egyik legfőbb elemévé. Az Európai Bizottságnak, amikor megoldásokat javasol a »szociális jogok európai pillére« keretében, figyelembe kell vennie az egyes tagállamok társadalmi-gazdasági fejlettségének szintkülönbségeit, és szem előtt kell tartania azokat a lehetséges hatásokat, melyek – különösen a szociális normák megemeléséből adódóan – a foglalkoztatási szint, illetve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázata szempontjából jelentkezhetnek az adott tagállamokban.»

A módosító indítványt szavazásra bocsátották, majd 59 szavazattal 131 ellenében, 13 tartózkodás mellett elutasították.

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 514. PLENÁRIS ÜLÉSE (2016. FEBRUÁR 17–18.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a tőkepiaci unió megteremtésére

[COM(2015) 468 final]

(2016/C 133/04)

Előadó: Daniel MAREELS

2015. szeptember 30-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a tőkepiaci unió megteremtésére

[COM(2015) 468 final].

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2016. január 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2016. február 17–18-án tartott, 514. plenáris ülésén (a 2016. február 17-i ülésnapon) 179 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Most, amikor az európai gazdaság talpra állásának folyamata továbbra is lassú és törekeny, és a beruházások szintje alacsony, fontos, hogy minden eszközt bevessünk **egy egységesebb környezetben zajló, egészséges és stabil gazdasági felélénkülés** megvalósítása érdekében. **Az EGSZB úgy véli, hogy egy tőkepiaci unió hozzájárulhat ehhez a folyamathoz, és üdvözli a tőkepiaci unió megteremtésére irányuló cselekvési tervet.**

1.2. Az EGSZB **támogatja** a cselekvési terv **célkitűzéseit**. A legfontosabb cél az európai **tőke mobilizálása és az összes típusú vállalatba, infrastruktúrába** és fenntartható hosszú távú projektekbe **történő átcsoportosítása**, ami a foglalkoztatásra nézve is pozitív hatással jár. A **befektetőknek és beruházóknak** hatékonyabb védelmet és **több lehetőséget** kell biztosítani.

1.3. **A finanszírozási források nagyobb mértékű diverzifikációja** kulcsfontosságú a beruházások és a növekedés élénkítése, valamint a munkahelyteremtés szempontjából is. Ennek egy **egységes tőkepiacon** kell megtörténnie. Az EGSZB nézete szerint a jogszabályok maximális harmonizációját és egységesítését kell előtérbe helyezni, ezért szükséges, hogy valamennyi tagállam egységes módon vezesse be, alkalmazza és felügyelje a különböző intézkedéseket.

1.4. Az EGSZB szerint a **tőkepiaci unió sikere** azon múlik majd, hogy a jelenlegi helyzet előnyeit miként tudjuk összekapcsolni a lehető legtöbb új lehetőséggel. Ennek során előtérbe kell helyezni a finanszírozáshoz való könnyű, megfelelő és diverzifikált hozzáférést, a tőke egyenletesebb elosztását és az alacsonyabb tőkekövetelményeket. Szükség van a nemzetközi versenyképességre és vonzerőre vonatkozó garanciákra is.

1.5. A **banki finanszírozás** továbbra is fontos szerepet játszik majd a gazdaság finanszírozásában. A bankok nemcsak hitelezőként töltenek be fontos szerepet, hanem tőkepiaci közvetítőkként is. Az EGSZB szerint bizonyos új piacok további vizsgálatára van szükség, ideértve a nemteljesítő hitelek piacát is, mivel ez elősegítheti az elsősorban a kkv-nak nyújtott hitelek növekedését.

1.6. Az európai gazdaság motorját jelentő és a foglalkoztatás szempontjából kulcsfontosságú **kkv-k** és mindenekelőtt a mikro- és kisvállalkozások **finanszírozását az EGSZB szívügyének tekinti**. Az EGSZB-ben ugyancsak komoly kérdések merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a tőkepiaci unió mennyire fontos és hatékony mechanizmust jelent a kkv-k számára.

1.6.1. A tőkepiacokhoz való hozzáférés általában túl nehézkes a mikro- és kisvállalkozások számára. **Lehetővé** kell tenni számukra, hogy **megválaszthassák a számukra legmegfelelőbb finanszírozási csatornákat**. Ennek során gondoskodni kell a finanszírozási struktúrák és lehetőségek lehető leg szélesebb körű skálájáról és a pénzügyi ökoszisztéma lehető legátfogóbb diverzifikációjáról.

1.6.2. Figyelemreméltó az is, hogy a hagyományos banki finanszírozást, amelyet – különösen a garanciák tekintetében – továbbra is támogatni kell, nemzeti sajátosságok jellemzik. A tőkepiaci uniónak nem szabadna megkérdőjeleznie a már bevált struktúrákat. A pénzügyi szabályozásnak a jövőben jobban figyelembe kellene vennie a bevált nemzeti sajátosságokat, hogy a kkv-nak nyújtott regionális szintű hitelezés ne kerüljön veszélybe.

1.6.3. Emellett meg kell vizsgálni az összes észszerű alternatívát, és lehetőség szerint más irányvonalakat is ki kell dolgozni, mint amilyen például a Juncker-terv. Az EBB szerepkörét is tovább lehet bővíteni a gazdaság finanszírozására szolgáló eszközök (például garanciarendszerek) tekintetében ⁽¹⁾. Az STS-értékpapírosításra vonatkozó javaslatok ⁽²⁾ is a helyes irányba tett lépésnek tekinthetők.

1.6.4. A **többi kkv számára** – az összes vállalathoz hasonlóan – lehetővé kell tenni a tőkepiacokhoz való hatékony hozzáférést. Fontos, hogy a finanszírozás olcsóbb legyen, és kevesebb költséggel járjon. A jelenlegi átható **információdeficitet** kezelni kell, és a keretnek **jobban figyelembe kell vennie a kkv-k szempontjait**. Ennek során tanácsos lehet a meglévő „legjobb gyakorlatokra” támaszkodni.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy a tőkepiaci uniónak elsősorban az **EU gazdasági és pénzügyi stabilitását** kell előtérbe helyezni. A finanszírozási források szélesebb körű diverzifikációja az egységes piacon előmozdítja majd az egészséges kockázatmegosztás folyamatát, az európai gazdaságoknak pedig szilárdabbakká és ellenállóbbakká kell válniuk.

1.8. Az EGSZB szerint egy megfelelő **szabályozási és felügyeleti keretnek** minden esélyt meg kell teremtenie a tőkepiacok erősségeinek kibontakoztatására, ugyanakkor határt kell szabnia a piacok gyengeségeinek, így a felesleges, túlzott kockázatok vállalásának. Az új rendszernek ellenállónak kell lennie egy esetleges új válság negatív következményeivel szemben. Ehhez megint csak több konvergenciára és együttműködésre van szükség a mikro- és makroprudenciális felügyelet terén, európai és nemzeti szinten egyaránt.

1.9. Szükség van a **bankrendszeren kívüli hitelezés** ebben a keretben történő kritikus vizsgálatára is, a szabályozási arbitrázs kockázatát pedig korlátozni kell. Fontos az is, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsünk a piacokon hasonló pénzügyi tevékenységeket végző szolgáltatók számára, és az „ugyanolyan kockázatok, ugyanolyan szabályok” elvét általános érvénnyel alkalmazni kell.

⁽¹⁾ Lásd ebben az összefüggésben az EGSZB-nek a következő tárgykörrel kapcsolatos tevékenységeit: „Az EU ipar- és monetáris politikája – az EBB szerepe”; vö. <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>

⁽²⁾ Az Európai Bizottság javaslata európai parlamenti és tanácsi rendeletre az értékpapírosítás közös szabályainak meghatározásáról, az egyszerű, átlátható és egységesített értékpapírosítás európai keretrendszerének létrehozásáról, valamint a 2009/65/EK, a 2009/138/EK és a 2011/61/EU irányelv és az 1060/2009/EK és a 648/2012/EU rendelet módosításáról, illetve javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 575/2013/EU rendelet módosításáról (Lásd: HL C 82., 2016.3.3., 1. o).

1.10. A tőkepiacok új lehetőségeket is kínálnak a **befektetők és beruházók számára**. Az EGSZB ezt pozitívan értékeli, amennyiben sor kerül egy megfelelő, hatékonyabb védelmi keret kidolgozására. Ezért kívánatos a pénzügyi eszközök és az információk nagyobb mértékű egyszerűsítése, átláthatósága és egybevetethetősége, ami egyébként a finanszírozást kereső vállalatoknak is kedvezhet. A pénzügyi felvilágosításra irányuló erőfeszítéseket is fokozni kell.

1.11. A **cselekvési terv megvalósítását** illetően az EGSZB támogatja az alulról felfelé építkező („bottom up”) és a lépésről lépésre történő („step by step”) megközelítést, ugyanakkor úgy véli, hogy a lendületre és a zöld könyv után tapasztalható támogatásra építve haladéktalanul tovább kell folytatni a munkát. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tőkepiaci unió létrehozása mélyreható folyamat, amelynek sikere teljes mértékben a részleteken és a garanciákon múlik majd. Ezenfelül a hitelezéshez való hozzáférés megkönnyítése bizonyosan nem minden tagállamban jelent problémát, és a kínálati oldalon történt enyhítés soha nem orvosolhatja a keresleti oldalon jelentkező problémát. Ezért óvakodnunk kell attól, hogy a tőkepiaci unióban gyogyírt lássunk az EU összes problémájának megoldására.

1.12. Most valóban az a fontos, hogy ne veszítsük szem elől a célkitűzéseket, és rendszeresen fejlődést érzünk el. Az EGSZB **aggódalmát fejezi ki amiatt, hogy időbe kerül majd a végső cél megvalósítása**, és nem is csak a terv számos „alapköve” miatt, hanem azért is, mert a komoly nemzeti különbségek nem fognak máról holnapra megszűnni. Az EGSZB a **rendszeres felidős értékelések** híve, és ezekben szívesen együtt is működik majd.

2. Háttér

2.1. Legfontosabb prioritásainak, azaz a növekedés, a foglalkoztatás és a beruházások megvalósítása érdekében a Juncker-féle Európai Bizottság megalakulásától fogva egy európai beruházási terv kidolgozásán munkálkodott. A terv 3 pilléren nyugszik, köztük „egy beruházásbarát környezet létrehozásán”⁽³⁾. Egy egységes digitális piac és egy energiaunió létrehozása mellett a tőkepiaci unió progresszív megvalósítása jelenti a 3. pillér egyik legfontosabb célkitűzését.

2.1.1. Egy zöld könyv keretében történő, széles körben, többek között az EGSZB részvételével⁽⁴⁾ tartott konzultációt követően az Európai Bizottság 2015 szeptemberében közzétette a *tőkepiaci unió megteremtésére irányuló cselekvési tervét*⁽⁵⁾. Ez a cselekvési terv egy jól működő és integrált, minden tagállamra kiterjedő tőkepiaci unió 2019-ig történő bevezetéséhez szükséges alapköveket fekteti le.

2.1.2. Ezek az alapkövek, amelyekből 33 van, és majd a jövőben külön-külön kerülnek ismertetésre, lényegében a következő területekre és tárgykörökre vonatkoznak⁽⁶⁾:

- az innováció, az induló vállalkozások és a tőzsdén nem jegyzett vállalkozások finanszírozása,
- a vállalkozások nyilvános piacokra jutásának és ott végrehajtott tőkebevonásának megkönnyítése,
- hosszú távú beruházások, infrastrukturális és fenntartható beruházások,
- a lakossági és az intézményi befektetés elősegítése,
- a banki kapacitás hasznosítása a szélesebb értelemben vett gazdaság támogatásához,
- a határokon átnyúló befektetés elősegítése.

2.1.3. A cselekvési terv szerint a szóban forgó alapkövek egyenként is hozzájárulnak a kitűzött célok megvalósításához, azonban együttes hatásuk is fontos szerepet játszik majd.

⁽³⁾ Lásd az Európai Bizottság honlapját: http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_hu.htm

⁽⁴⁾ Lásd a „Zöld könyv a tőkepiaci unió kiépítéséről” című EGSZB-veleményt (HL C 383., 2015.11.17., 64. o.)

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – *Cselekvési terv a tőkepiaci unió megteremtésére*, COM(2015) 468 final. Lásd: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX:52015DC0468>

⁽⁶⁾ A részletekért lásd a tőkepiaci unió megteremtésére irányuló cselekvési terv 1. mellékletét.

2.2. A felvázolt tőkepiaci unió keretében több célt is kitűznek, és ennek során erősebb kapcsolatot kívánnak létrehozni a megtakarítások és a növekedés között.

2.2.1. A tőkepiaci unió az európai finanszírozási forrásokat a pénzügyi piacoknak szánt nagyobb szerep révén a banki finanszírozástól eltérő forrásokra kívánja kiterjeszteni. Tehát itt a gazdaság finanszírozási forrásainak a bankon kívüli finanszírozás eszközeit is igénybe vevő diverzifikációjáról van szó. A tőkepiaci unióknak elő kell mozdítania az európai tőke mobilizálását és az összes típusú vállalatba, infrastruktúrába és fenntartható hosszú távú projektekbe történő átcsoportosítását.

2.2.2. Célja, hogy elmélyítse a pénzügyi szolgáltatások egységes piacát. A tőkepiaci unió kiépítése erősebb pénzügyi integrációhoz és erősebb versenyhez fog vezetni. A tőkepiacok profitálnak majd az egységes piac méretéből, és ezzel egyidejűleg likviditásuk és versenyképességük is nő.

2.2.2.1. A tőkepiaci unió minden bizonnyal hozzájárul a növekedéshez és a pénzügyi stabilitáshoz. A finanszírozáshoz való hozzáférés vállalatok számára történő megkönnyítése révén ez az unió támogatja majd a növekedést és a munkahelyteremtést. A kockázat diverzifikációja az egész rendszert stabilabbá fogja tenni.

2.2.3. Ebből a polgároknak és a fogyasztóknak is jelentős előnyük származik majd, például a létrejövő további befektetési és beruházási lehetőségek révén.

3. Észrevételek és megjegyzések

3.1. A cselekvési terv elindítása üdvözlendő. Nemcsak az a pozitív, hogy ez a cselekvési terv mindössze fél évvel a zöld könyv után egyáltalán létrejött, hanem az is, hogy legfontosabb prioritásként minden eszközt bevetnek annak érdekében, hogy a finanszírozás kiterjesztése és javítása révén felélénkítsék a gazdaságot, és így új lendületet adjanak a növekedés és a tisztességes munka támogatásának.

3.2. Az EGSZB egyetért a cselekvési terv célkitűzéseivel és a prioritásként meghatározott területekkel, amelyek az alábbiak:

- Több finanszírozási lehetőség biztosítása az európai vállalkozások és különösen a kkv-k számára. A tőkepiaci unióknak bővítenie kell a vállalkozásoknak szánt finanszírozási lehetőségek skáláját. Ezeknek a lehetőségeknek mindenütt létezniük kell, és az összes vállalkozó rendelkezésére kell állniuk a finanszírozási lépcső valamennyi szakaszában.
- Megfelelő szabályozási környezet biztosítása a hosszú távú és fenntartható beruházásokhoz, valamint az európai infrastrukturális tevékenységek finanszírozásához.
- Több beruházás és választási lehetőség biztosítása a kis- és intézményi befektetők számára a befektetővédelem módosított keretében.
- A bankok hitelezési kapacitásának növelése, többek között az értékpapírosítási ügyletek és piacok megfelelő élénkítése révén. Ennek lehetővé kell tennie a szóban forgó piacok számára, hogy több finanszírozást bocsássanak a kkv-k rendelkezésére.
- Részletes értékelés készítése a pénzügyi válságra adott válaszként elfogadott pénzügyi jogszabályok kumulatív hatásáról és összefüggéseiről a reálgazdaság finanszírozásának fényében.
- A határokon átnyúló akadályok felszámolása a 28 tagállam mindegyikében, valamint a tőkepiacok fejlődésének ösztönzése például számos meglévő fiskális és egyéb akadály megszüntetése révén.

Nemcsak az a fontos, hogy egyazon tervbe foglaljuk a tőkepiaci unió megteremtéséhez szükséges számos erőfeszítést, hanem az is, hogy meglegyen a vitára való egyértelmű hajlandóság és az a készség is, hogy felszámoljuk azokat az akadályokat, amelyek az európai pénzügyi rendszer további fejlődésének útjában állnak.

3.3. A finanszírozási források célként kitűzött diverzifikációja nem történhet a bankrendszer rovására, a banki és a piaci finanszírozás összetartozó fogalmak, és egymást kiegészítendő elemeknek tekintendők. A bankoknak egyébiránt tőkepiaci közvetítő szerepük is van.

3.3.1. A cselekvési terv egyik kiemelt prioritási területe a bankok gazdasági hitelnyújtó képességének erősítése. A „nemteljesítő hitelek”⁽⁷⁾ továbbra is aggodalomra adnak okot az EU-ban, és olyan tőkét kötnek le, amelyet egyébként a hitelnyújtás ösztönzésére lehetne használni. Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak fel kell lépnie annak érdekében, hogy a bankok mérlegének kapacitását a nemteljesítő hitelek értékpapírosításának ösztönzése és az „értékvesztett eszközök” számára történő piacteremtés révén felszabadítsa. A bankok által történő hitelnyújtást tovább lehetne hasznosítani, amennyiben a „nehézségekkel küzdő vállalatok banki adósságai” számára szerteágazó és átlátható piacokat hoznának létre, illetve felélénkítenék az esetlegesen már meglévő ilyen piacokat.

3.4. A szerteágazó, likvid és hatékony tőkepiacok előnyökkel járhatnak az ilyen piacokon részt vevő valamennyi hitelnyújtó és szereplő számára.

3.4.1. A finanszírozást kereső vállalatok számára a tőkepiacok ebben az értelemben javíthatják az alapokhoz való hozzáférést, és jobb feltételekhez, így – a beruházók közötti fokozott verseny révén – alacsonyabb tőkekövetelményekhez vezethetnek. Most, hogy a tőkepiacok rendszerint jobban tudják kezelni a bizonytalan környezetet és a kockázatosabb projekteket, a finanszírozás rendelkezésre állása is hatékonyabban biztosítható a nehéz időkben.

3.4.2. Az államkötvények piaci kulcsfontosságú szerepet játszanak a különféle kockázatok felbecslésének szempontjából. Ezért a tőkepiac megköveteli az ilyen piacok integrációját. Ez a konvergenciát is támogatja a magánkibocsátók tőkekövetelményeit illetően. Az e téren hozott megfelelő intézkedések ezért üdvözlendők.

3.4.3. A tőkepiaci unió létrehozása csak akkor lehet sikeres, ha alapkövei eléggé szilárdak és hitelesek. Fontos, hogy figyelembe vegyünk a meglévő finanszírozási struktúrák sajátosságait, de ugyanakkor elegendő új esélyt és lehetőséget is teremtsünk a finanszírozás terén. Az eredménynek ezenfelül garanciákat kell kínálnia a versenyképesség és a vonzerő tekintetében.

3.4.4. Elsősorban a kkv-kat illetően vannak még jelentős kihívások. Felmerül a kérdés, hogy ezek a vállalatok hogyan juthatnak pénzhez. A kkv-k számára komoly feladat lesz annak biztosítása, hogy hozzáférjenek a tőkepiacokhoz, illetve a finanszírozási lehetőségekhez és eszközökhöz, és ezeket hasznosítani is tudják. A kkv-knak gyakran még az „információdeficittel” is meg kell küzdeniük, ami nem könnyíti meg dolgukat⁽⁸⁾. Ezért nagyon fontos az új keretnek abból a szempontból történő vizsgálata, hogy mennyire veszi figyelembe a kkv-k szempontjait.

3.4.5. Fontos, hogy kkv-k, különösen pedig mikro- és kisvállalkozások, amelyek számára a tőkepiacok nem elérhetők, olyan helyzetbe kerüljenek, hogy működésük bármely szakaszában megválaszthassák a számukra legmegfelelőbb finanszírozási csatornákat. A mikro- és kisvállalkozások számára ezért a pénzügyi ökoszisztéma lehető legszélesebb körű diverzifikációja a fontos, hogy a finanszírozási struktúrák és lehetőségek lehető legszélesebb palettája álljon rendelkezésükre, ideértve a lízinget is. Minden lehetséges alternatívát meg kell vizsgálni. A megoldásokat nemcsak a banki és piaci finanszírozás keretein belül kell keresni, hanem azon kívül is. A Juncker-féle terv ehhez jó kiindulási pontot adott. Emellett törekedni lehetne arra is, hogy az EBB aktívabb (közvetlen vagy pl. garanciaszabályozások révén közvetett) szerepet játsszon e téren.

3.4.6. A befektetők és beruházók számára így további befektetési lehetőségek keletkeznek majd. A pénzügyi termékek bővebb kínálata lehetővé fogja tenni számukra, hogy jobban szem előtt tartásuk befektetési céljaikat, ügyeljenek a kockázat megosztására és hatékonyabb kezelésére, valamint javítsanak kockázat-hozam profiljukon is.

3.4.7. A befektetőknek és beruházóknak joguk van a megfelelő védelemre. Ehhez szükség van a védelmi keret módosítására, valamint egy sor egyéb erőfeszítésre is, például a pénzügyi felvilágosítást és a több és jobb tájékoztatást illetően. Ebből kiindulva meg lehet valósítani egy nagyobb mértékű egyszerűsítést és átláthatóságot, valamint a piaci pénzügyi eszközök jobb egybevetettségét, ami egyébként a pénzügyi eszközöket keresők számára is előnyöket hozhat.

⁽⁷⁾ Angolul „non performing loans” vagy NPL.

⁽⁸⁾ Lásd az EGSZB következő tárgykörben készült tájékoztató jelentését: „A kkv-k és közepes piaci tőkeértékű vállalatok hozzáférése a finanszírozáshoz a 2014–2020 közötti időszakban: lehetőségek és kihívások” – EESC-2014-06006-00-00-RI-TRA, 2015. július 1.

3.5. Egy valóban egységes tőkepiac létrehozása érdekében nem elég csak a meglévő határokon átnyúló akadályokat és a tapasztalható széttagoltságot felszámolni, hanem arra is szükség van, hogy megelőzzük új, gátló jellegű tényezők kialakulását. Az EGSZB szerint előtérbe kell helyezni a jogszabályok maximális harmonizációját és egységesítését, és ennek során külön figyelmet kell fordítani az alkalmazott eszközök kiválasztására. Ezért szükséges, hogy valamennyi tagállam egységes módon vezesse be, alkalmazza és felügyelje a különböző intézkedéseket.

3.6. A tőkepiaci uniónak az európai gazdaságokat szilárdabbá és ellenállóbbá kell tennie. Az EU gazdasági és pénzügyi stabilitása forog kockán. Ezért megfelelő jogalkotási keretre van szükség, amelynek lehetővé kell tennie, hogy a tőkepiaci unió erősségei, például az egészséges kockázatmegosztás érvényre jussanak, ugyanakkor határozott korlátokat kell szabnia a piacok gyengeségeinek. A pénzügyi rendszer egészét ellenállóbbá kell tenni az esetleges új válságokkal szemben. Amennyiben bekövetkeznek, az ilyen válságok következményeit gyorsabban és pontosabban kell kezelni.

3.7. Az esetlegesen fellépő kockázatok miatt, továbbá szem előtt tartva a gazdasági és pénzügyi stabilitást, ugyancsak létre kell hozni egy nemzeti és az egész EU-ra kiterjedő, megfelelő mikro- és makroprudenciális felügyeletet a tőkepiacok érintett szegmenseinek tekintetében. Az új pénzügyi csatornákra alkalmazni kell az „ugyanolyan kockázatok, ugyanolyan szabályok” elvét.

3.8. A bankrendszeren kívüli hitelezés problémájával is foglalkozni kell. Az EGSZB már korábban is síkra szállt amellett, hogy ez a rendszer a jogalkotás részévé váljon⁽⁹⁾, és megállapította, hogy a szabályozási arbitrázs kockázatát⁽¹⁰⁾ meg kell előzni. Az EGSZB szerint „árnyéktevékenységeknek” valójában nem is szabadna létezniük: a bankrendszeren kívüli hitelezési rendszerre is ugyanazoknak a szabályozási és prudenciális követelményeknek kell vonatkozniuk, mint a többi pénzügyi intézményre⁽¹¹⁾. Ugyanakkor az EGSZB véleménye szerint azt is el kell ismerni, hogy a bankrendszeren kívüli hitelezés egy kiegészítő, alternatív finanszírozási csatornát is jelent, amely hasznos lehet a realgazdaság számára⁽¹²⁾.

3.9. A cselekvési terv megvalósítását illetően üdvözlendő az alulról felfelé építkező („bottom up”) és a lépésről lépésre történő („step by step”) megközelítések, mivel ezek lehetővé teszik a piaci résztvevők tapasztalatainak hasznosítását, prioritások meghatározását, valamint a rövid és hosszú távú kezdeményezések és intézkedések összekapcsolását.

3.10. Az is fontos, hogy a lendületre és arra a széles körű támogatásra építve, amely a tőkepiaci unió iránt nyilvánult meg a zöld könyv keretében folytatott nyilvános konzultációt követően, tovább folytassuk a munkát, és gyorsan konkrét eredményeket érjünk el.

3.11. A következő időszakban valóban az lesz a fontos, hogy ne veszítsük szem elől a célkitűzéseket, és rendszeres előrelépéseket érjünk el. Lényeges, hogy konkrét és pozitív eredményeket érjünk el a cselekvési terv által lefedett minden területen. Ebben az összefüggésben az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra vonatkozó szándékát, hogy rendszeresen beszámol a cselekvési terv keretében elért eredményekről és 2017-ben egy globális értékelésre tér át, annál is inkább, mivel az ütemezést illetően valószínűleg kiegészítő intézkedésekre és kiigazításokra lesz majd szükség.

3.12. Megkérdőjelezhető, hogy realiztikus és kivitelezhető-e a tőkepiaci unió 2019 körüli létrehozásának felgyorsított ütemterve. Még sok a tennivaló, és félő, hogy a tagállamok között fennálló komoly különbségek nem számolhatók fel olyan könnyen, és nem tűnnek el máról holnapra. A cselekvési terv különböző elemei csak jó kiindulási alapként szolgálhatnak, mert a tőkepiaci unió sikerét vagy kudarcát maga a piac határozza majd meg.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Lásd az EGSZB következő tárgykörben készült véleményét: „A válság után – Új pénzügyi rendszer a belső piacon” (HL C 48., 2011.2.15., 38. o., 2.7.2.1. pont.).

⁽¹⁰⁾ Lásd az EGSZB következő tárgykörben készült véleményét: „Zöld könyv – Árnyékbanki tevékenységek” (HL C 11., 2013.1.15., 39. o.), 1.4. pont.

⁽¹¹⁾ Lásd az EGSZB következő tárgykörben készült véleményét: „Zöld könyv – Árnyékbanki tevékenységek” (HL C 11., 2013.1.15., 39. o.), 1.54. pont.

⁽¹²⁾ Lásd az EGSZB következő tárgykörben készült véleményét: „Árnyékbanki tevékenység – A pénzügyi ágazat új kockázatforrásainak kezelése” (HL C 170., 2014.6.5., 55. o., 1.10. pont.).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek a minimális általános adómérték tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség időtartama tekintetében történő módosításáról

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]

(2016/C 133/05)

Főelőadó: Daniel MAREELS

2016. január 14-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 113. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek a minimális általános adómérték tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség időtartama tekintetében történő módosításáról

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)].

Az EGSZB Elnöksége 2016. január 19-én megbízta a „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2016. február 17-én és 18-án tartott, 514. plenáris ülésén (a 2016. február 17-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Daniel Mareels személyében, továbbá 175 szavazattal 3 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB támogatja a javasolt irányelvet, amely meghosszabbítja a héa minimális általános mértékének alkalmazási idejét. A minimális adómérték ugyanakkora (15 %-os) marad, mint a korábbi időszakokban, időbeli hatályát pedig 2016-tal kezdődően 2 évvel meghosszabbítják.

1.2. A héa kapcsán már hosszú ideje vannak érvényben átmeneti intézkedések. Emiatt valóban üdvös lenne minimális adómértéket meghatározni a belső piac megfelelő működése érdekében: minimális érték hiányában piaci zavarok és torzulások léphetnek fel, a tagállamok közötti verseny pedig fokozódhat.

1.3. A minimális adómértéknek egy világosan meghatározott időszakra való kitzúzése pedig segít a nagyobb átláthatóság és jogbiztonság kialakításában, ami minden érintett számára kedvező.

1.4. Amikor 2010-ben ötödször hosszabbították meg ezt a rendszert, az EGSZB hangot adott annak a reményének, hogy ez lesz az utolsó ilyen alkalom. Az alkalmazási időszak újabb, ám rövidebb időszakra szóló kiterjesztése a helyes irányban tett lépésnek tekinthető, ám az EGSZB szerint nem változtatja meg azt a tényt, hogy további erőfeszítések szükségesek a jelenlegi átmeneti rendszer lezárása érdekében, hiszen az már több mint 20 éve van érvényben, így ideje elmozdulni egy az európai belső piachoz igazított, végleges héarendszer felé.

1.5. Az EGSZB általánosságban ismét kijelenti, hogy egyszerű, harmonizált közvetett adózási rendszerre van szükség, mely csökkenti az adminisztratív terheket, egyértelmű hasznot hoz a vállalkozások és az egyének számára, igazságos adózást biztosít, biztos bevételt garantál az államháztartás számára, csökkenti az adócsalás kockázatát, valamint elősegíti a belső piac fejlődését és kiteljesedését.

1.6. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a döntését, hogy 2016 márciusában cselekvési tervet tesz közzé a héa jövőjéről. Az EGSZB szerint fontos, hogy minden lehetséges eszközzel támogassuk a folyamatos gazdasági élénkülést és növekedést, amire már igen nagy szükség van; egy az egységes piachoz szabott héarendszer pedig része ennek a törekvésnek.

2. Háttér

2.1. A belső piac létrehozása érdekében már az 1990-es évek elején történtek erőfeszítések arra, hogy létrejöjjön egy végleges héarendszer, ám a tagállamok közötti konszenzus hiánya miatt csak átmeneti megoldást lehetett bevezetni.

2.2. Ennek kapcsán elfogadták a héamértékekről is szóló 92/77/EGK irányelvet. Ez bevezette a minimális adómértékek egyfajta rendszerét, továbbá rögzítette, hogy 1993. január 1. és 1996. december 31. között az általános adómértéknek minden tagállamban legalább 15 %-osnak kell lennie. E rendelkezés időbeli hatálya azóta ötször került meghosszabbításra, és legutóbb 2015. december 31-én járt le.

2.3. A vizsgált javaslat – amely, mint látszik, elég későn került előterjesztésre – a 15 %-os minimum alkalmazási idejét meghosszabbítja, most azonban mindössze két évvel. Ennek oka az, hogy az Európai Bizottság 2016 tavaszán cselekvési tervet fog közzétenni az egységes piachoz szabott egyszerűbb, hatékonyabb és csalásbiztosabb végleges héarendszerre vonatkozóan. Eközben pedig szélesebb körű vitát lehet folytatni a héa mértékéről.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye – Az európai energiarendszer átalakításának felgyorsítása egy integrált stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) segítségével

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Előadó: Mihai MANOLIU

2015. július 15-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye – Az európai energiarendszer átalakításának felgyorsítása egy integrált stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) segítségével

[C(2015) 6317 final].

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2016. február 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2016. február 17–18-án tartott, 514. plenáris ülésén (a február 17-i ülésnapon) 172 szavazattal 6 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy határozottan támogatja az energiauniót (gondoskodva a szolidaritási klauzuláról, az „ötödik szabadság”-nak tekintett energiatranzitról, az energiahatékonyság előtérbe állításáról, a minél kevesebb szénfelhasználó, fenntartható társadalomra való áttérésről) és egy európai energiaügyi párbeszédet, és síkra száll egy stratégiai energiatechnológiai terv (SET) minél hatékonyabb alkalmazása mellett

1.2. Ez a cél úgy érhető el, ha közös, következetes megközelítést alkalmaznak, az energiapolitika terén érintett szereplők együttműködnek egymással, az energetikai kutatási és innovációs programok összehangoltan kerülnek megvalósításra, és támogatást kap a környezetbarát, fenntartható energiatechnológiák minél gyorsabb piacra kerülése.

1.3. Az EGSZB véleménye szerint a legfontosabb feladat a technológiák és az innováció technikai és tudományos fejlesztése, illetve az új elképzeléseket és koncepciókat ösztönző – például **az európai stratégiai energiatechnológiai tervben (SET-terv) szereplő – tényezők előmozdítása. Erre a tervre az európai energetikai rendszer átalakításának felgyorsítása érdekében van szükség.**

1.4. Ezekhez a koncepciókhoz az érintett szereplőkkel megvitatott felhatalmazást kell adni, és meg kell állapítani az integrált útitervben való részvétel szabályait, amely útitervet egy beruházási cselekvési tervnek kell kísérnie az uniós, tagállami, regionális és magánforrásoknak az Európai Energiakutatási Szövetség (EERA) és az európai iparági kezdeményezések keretében történő megfelelő felhasználásával, a célkitűzések elérésének elősegítése érdekében.

1.5. Az EGSZB véleménye szerint az európai energiarendszer átalakításának felgyorsítása a következő néhány év folyamán döntő lesz majd Európa számára az éghajlatváltozás elleni küzdelem, Európa versenyképessége és gazdasági vonzereje szempontjából, valamint azért is, hogy a kis- és nagyfogyasztók számára elérhető áron, átlátható módon garantálható legyen az ellátás biztonsága.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy az energiapolitikanak a párbeszéd és az együttműködés révén kialakított, a kutatással és az innovációval kapcsolatos kulcsfontosságú ágazatok, valamint az új technológiákat majd alkalmazó személyzet képzésével foglalkozó ágazat fejlődésére kell támaszkodnia.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az európaiak várakozásainak teljesítése érdekében következetes és holisztikus megközelítésre van szükség az energiaügy területén, amely magában foglalja az államok közötti együttműködést és egy hatékony belső energiapiacot. Jelentős beruházásokra van szükség a technológiai kutatás és az infrastruktúra területén; a befektetőknek stabil, megalapozott szakpolitikai keretre van szükségük, amelyet a fejlesztési prioritások pontos elemzése, a megvalósítható és rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségek, Európa ipari versenyképessége és nem utolsósorban a polgárok kívánságai alapján kell kialakítani.

1.8. A SET-tervnek konkrétan kell lennie és Európa valós helyzetén kell alapulnia. Az EGSZB úgy véli, hogy amennyiben az új energetikai technológiák következtében a végfelhasználó számára emelkednek az energiaárak, és a politikai döntések is az energiaárak növekedését eredményezik, a polgárok joggal várják el, hogy próbálják meg orvosolni ezt a problémát. A fogyasztók stabil, gyakorlati bevonására van szükség, ezenkívül szociálpolitikai intézkedések, oktatás és képzés segítségével küzdeni kell az energiaszegénység ellen.

1.9. Az európai tapasztalatok azt mutatják, hogy ha úgy vezetnek be alacsony szén-dioxid-kibocsátás mellett történő energiatermelést célzó technológiákat, hogy e technológiáknak sem a költségeit, sem a fejlettségét nem veszik figyelembe, az nem jár pozitív eredményekkel, sőt, hozzájárul a belső energiapiac összeomlásának kockázatához.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy a megújuló energiát termelő technológiák hatalmas potenciált rejtnek, és olyan megoldásokat tudnak nyújtani, amelyeket – demonstrációs projektek és a sikertörténetek megismertetése révén – támogatni kell. Figyelembe kell venni egyéb, alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátást eredményező technológiákat is, mint a tisztaszén-technológiák, az energiatárolás (ezen belül az elektromos energia tárolása), a keresletoldali válaszintézkedések, a szén- és hidrogénfelhasználás, a kapcsolt energiatermelés, a városközpontok hűtése, valamint a maghasadás és a magfűzió.

1.11. Az EGSZB ismételten felszólít egy, az energia kérdéseivel kapcsolatos, egész Európára kiterjedő nyilvános párbeszédre (európai energiaügyi párbeszéd), hogy a nagy nyilvánosság és az egész civil társadalom részt vállalhasson az energiarendszer átalakításában, valamint a különböző technológiák költségei és a kutatások alapján kiválasztott szakpolitikai opciókkal járó költségek értékelésében. A párbeszédre a kormányzás minden szintjén szükség van. Az elmúlt tíz évben az EU egyre nagyobb hangsúlyt fektetett az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló uniós célkitűzésekre, ugyanakkor a végrehajtás e szakpolitikai területen a tagállamok hatáskörébe tartozik. Ez a helyzet azt eredményezte, hogy az egyes nemzeti politikák között nincs összhang.

1.12. Az EGSZB alapvető fontosságúnak tartja, hogy folytatódjék a belső piac integrációja oly módon, hogy európai energiaellátási megközelítést dolgoznak ki azzal a céllal, hogy valódi szolidaritás alakuljon ki. Egy köztos lépés abból áll, hogy aktivizálják a regionális szintet, amelyre szükség van az ezen a területen folytatott együttműködés megerősítéséhez, és amelynek rugalmasnak kellene lennie és képesnek arra, hogy innovatív megoldásokat ösztönözzön annak érdekében, hogy optimalizálják a valós időben összehangolt, megújuló forrásokból előállított villamos energia termelését.

1.13. Az EGSZB úgy véli, hogy intézkedéseket kell hozni a különböző, többek között technológiai kutatásból származó energiatermelési módok energiapiaci integrációja érdekében, tekintetbe véve többek között a hálózatok összekapcsolását, a kiegyensúlyozást és az energiadíjakat.

1.14. Az EGSZB támogatja a beruházások növelését és a kutatás-fejlesztési tevékenységek fokozását az energiatárolás területén. Mindemellett az energiaátállítás költségeinek csökkentése, az ellátás biztonságának garantálása (az európai hálózatok összekapcsolása) és az európai gazdaság versenyképesebbé tétele érdekében jobb európai szinergiákat szorgalmaz e területen.

1.15. Ezzel összefüggésben az EGSZB emlékeztet a földgáz jelentőségére az energiaszerkezetben és az európai polgárok energiabiztonságában játszott fontos szerepére. Az EGSZB szorgalmazza az energiatárolás ösztönzését, hogy a tagállamok közös készletekkel rendelkezzenek. Ki kell aknázni továbbá az épületek és a közlekedés energiahatékonyságának javításában rejlő hatalmas potenciált is.

1.16. Az EGSZB úgy véli, hogy a kutatás- és innovációfinanszírozás megszilárdítása gazdasági növekedéshez és új munkahelyek létrejöttéhez vezetne az EU-ban. A (nemzeti terveken alapuló) új energiaügyi irányítási rendszer egységesebb energiapiacot biztosíthatna, ennek azonban elengedhetetlen feltétele az európai párbeszéd.

1.17. Az EGSZB úgy véli, hogy a SET-terv hozzáadott értéke az európai energiarendszer jobb összehangolásából és irányításának új rendszeréből származik majd; a tervnek el kell kerülnie a korábbi párhuzamosságokat, és valós, átlátható adatokon kell alapulnia. A terv hozzájárul az olyan alapvető európai vívmányok megszilárdításához, mint a közösségi módszer, az európai demokrácia működés közben, a verseny, az együttműködés és a szolidaritás, továbbá Európa szerepe a globális kormányzásban.

1.18. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a SET-terv hatással lesz az emberek életére, különösen a munkahelyek és a szükséges készségek tekintetében. E tekintetben figyelembe kell venni a szerzői jogok kérdését.

2. A vélemény háttere

2.1. Az Unió tagállamai különböző energiaforrásokat használnak fel és infrastruktúrájuk is különböző, az energiaszektor szén-dioxid-mentesítése azonban mindannyiuk célja. Az energiaátállítás keretébe illeszkedő vitáknak mindenekelőtt a következő kérdésekkel kell foglalkozniuk: a kőolaj-, földgáz- és villamosenergia-ágazatban működő új szereplők és új kereskedelmi modellek, a politikai környezet dinamikája és a beruházásokkal kapcsolatos következmények, az energiapiacok szabályozása, a technológiai innováció hatása az energetikai rendszerekre, a korábbi, hagyományos energiátárolók felszámolása, az energiaágazat új irányítási modelljével kapcsolatban felmerülő problémák és az új modell által kínált perspektívák.

2.2. Ez rendkívül sürgető kérdés. Az EU óriási változásokat él meg az energia területén; az európai gazdaság és a kiszolgáltatók a megbízhatatlan ellátás fokozódó veszélyével és magas energiaárakkal szembesülnek.

2.3. Az EGSZB egy olyan közös európai energiapolitikát kíván támogatni, mely képes garantálni az energiaellátás biztonságát, úttörő technológiák révén biztosítja a megújuló energiák piaci integrációját, garantálja az energiahatékonyságot, a fogyasztás csökkentését az infrastruktúra-fejlesztést, valamint a költségek megfelelő beépítését a végfogyasztói árakba, ezenkívül – és ez még fontosabb –, figyelembe veszi az energiaszerkezet összes költségét, továbbá rendelkezésre bocsátja az e költségek fedezését szolgáló magán vagy állami forrásokat.

2.4. Az EGSZB ezzel kapcsolatban olyan pénzügyi eszközök igénybevételére gondol, amelyeknek a következők lehetnek a forrásai: az EBB, a transzeurópai energiahálózatok programja, az európai gazdaságélénkítési terv, a 2020-as energiaügyi, éghajlat-változási és infrastrukturális európai alap (Marguerite), az előcsatlakozási eszközök, az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz, valamint a kutatási és technológiafejlesztési keretprogram.

2.5. A SET-terv az energiabiztonság megvalósításának lényeges, ambiciózus eszköze. A széles körű nyilvános párbeszéd elősegítheti e cél elérését, és az EGSZB e párbeszéd katalizátora lehet. Az EGSZB alapvetően fontosnak tartja, hogy a nagyközönség bekapcsolódhasson az energiarendszer átalakításával kapcsolatos kérdések megoldásába (lásd az EGSZB energiamegtakarításokkal kapcsolatos európai dokumentumra vonatkozó javaslatát); ez konkrétan egy európai (szervezett) civil társadalmi fórum létrehozását jelenthetné, amelynek egy európai energetikai párbeszéd előmozdítása lenne a feladata.

2.6. Az EGSZB úgy véli, hogy az energiarendszer átalakításával kapcsolatos kérdések vizsgálatakor figyelembe kell venni a versenyképességet és a foglalkoztatásra és a szociális biztonságra gyakorolt hatásokat. A regionális piacok eloszlatják a bizalmatlanságot: bizalom és a témával kapcsolatos oktatás hiányában nincs lehetőség konkrét energetikai szakpolitikák megvalósítására.

2.7. Az EGSZB úgy gondolja, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok kutatás-fejlesztési költségvetése által a SET-tervhez biztosított források nem elegendők. Emiatt még fontosabb az uniós strukturális alapok, az Európai Beruházási Alap és az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerből származó bevételek felhasználása. A piacgazdaság beruházási potenciálját innovatív rendszerek és ösztönzők segítségével e területre kell terelni. Sikert csak az innovatív gazdasági és pénzügyi eszközök és ötletek széles skálájának kipróbálásával és alkalmazásával lehet elérni.

3. Általános észrevételek

3.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az energiaunió az energia biztonságosabbá, fenntarthatóbbá és a végfogyasztó számára megfizethetőbbé tételét jelenti. Az energiaunió lehetővé teszi az energia szabad áramlását a határokon keresztül, és a biztonságos energiaellátást minden uniós országban, minden európai polgár számára.

3.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a SET-tervvel kapcsolatos ambiciózus törekvések megvalósítása érdekében az EU-nak újításokat kell bevezetnie az energiatermelés és -szállítás, illetve az energia fogyasztókhöz való eljuttatása és az energiaszolgáltatás területén. A fogyasztókat egy jelentős műszaki szaktudással rendelkező, élénk piaci verseny jellemezte iparág fogja a középpontba állítani és támogatni.

3.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az új technológiáknak és az innovációknak kulcsfontosságú szerep jut az EU energiarendszerének átalakításában és az energia-értéklánc megváltoztatásában, hogy az rugalmasabbá váljon, aktív szerepet biztosítva a fogyasztóknak (termelő-fogyasztóknak), köztük a kistermelőknek, továbbá a termelők, piaci szereplők és energiaszabályozók olyan új hálózatait fogadja be, melyek képesek az együttműködésre egy összetett piacon. Az új energiatechnológiák fejlesztésével és alkalmazásával kapcsolatban a kistermelőkre is hárulhat szerep.

3.4. Az új ötleteket és új technológiákat ágazatról ágazatra továbbítani kell, hogy – a folyamatok meghaladása és az ágazatok közötti határok átlépése révén – elérhető legyen a közös kutatási-innovációs megközelítések alkalmazásához szükséges kritikus tömeg.

3.5. Az EGSZB úgy látja, hogy az új üzleti modelleket, a szolgáltatások tisztességes megtérülését biztosító rendszereket és az energiarendszer megfelelő működését az uniós tagállamok általános technológiai fejlődése alapozza majd meg. A fogyasztói magatartás mélyrehatóbb megértése átlátható, biztonságos és felhasználóbarát információcserével érhető el.

3.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a gazdaság stabilitása a SET-tervben meghatározott energiarendszerek rugalmasságától függ, amelyeket fel kell készíteni a SET-tervben szereplő jelentős mértékű változásokra. Az ellátás biztonságát és a fogyasztóknak a tagállamokban nyújtott szolgáltatások minőségét intelligensebb, integráltabb uniós energiahálózatok kifejlesztésével kell támogatni.

3.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az értéklánc optimalizálásával új üzleti modelleknek kell létrejönniük (újrafelhasználás, újrahasznosítás, újrafeldolgozás). A rendszer általános hatékonyságát szolgáló integrációs folyamat javítása érdekében az energiamegtakarítási technológiák terén támogatni kell a kutatási és innovációs eredményeken alapuló hatékony gyakorlatok és megoldások piaci bevezetését.

4. Részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB támogatja a terv célkitűzéseit. Támogatja az Európai Bizottság azon megközelítését, hogy a SET-tervet egy célzottabb elképzelés, egy integráltabb megközelítés, valamint az új kezelési és irányítási struktúra révén az új kihívásokhoz kell igazítani. Az e célkitűzések elérése érdekében javasolt változtatások valószínűleg jól átgondoltak és megvalósíthatóak.

4.2. Az EGSZB rámutat, hogy a SET-tervet meg kell erősíteni, hogy jobban megfeleljen az Unió-szerte megjelenő új kapacitások és új erőforrások következtében a kutatás-fejlesztés előtt álló új kihívásoknak. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a SET-terv hatékonyságának és hatásának maximalizálása érdekében többek között a következőkre van szükség:

- a tagállamok és a magánszektor pénzügyi elkötelezettségének erősítése,
- a kutatási és innovációs értéklánc által érintett érdekelt felek részvételének bővítése.

4.3. Az EGSZB úgy véli, hogy megalapozott érdek fűződik az – elsősorban a terület érdekelt felei által meghatározott – tíz intézkedéshez, amelyek célja az energiarendszer átalakításának felgyorsítása, új munkahelyek létrehozása és a növekedés serkentése.

4.4. Az EGSZB szerint az EU-nak többet kell tennie azért, hogy új, nagy teljesítményű, alacsony költségű, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó, fenntartható energiotechnológiákat vezessen be a piacra, de ezt az említett energetikai technológiák környezeti hatására vonatkozó átlátható vizsgálatnak kell megelőznie.

4.5. Az EGSZB úgy véli, hogy a SET-terv keretében végzett kutatási és fejlesztési tevékenységeknek a következő konkrét elemekre kellene összpontosítaniuk az európai energiapolitika pilléreiként:

- versenyképesség: infrastruktúra és energiahálózatok, belső piac és versenyképesség, kutatás és az innováció az energiaágazatban,
- ellátásbiztonság: külső energiapolitika, kőolaj, földgáz,
- éghajlat: energiahatékonyság, megújuló energiaforrások, szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS).

4.6. Az EGSZB véleménye szerint az ingadozó teljesítményű megújuló energiaforrásokat alkalmazó technológiák növekvő használata a költségek jelentős emelkedéséhez vezethet, ami – ha azokat a fogyasztókra hárítják – az árak meglódulását eredményezné az elkövetkezendő néhány év során, amíg ezek a rendszerek nem lépnek át az ipari előállítás szintjére. Emellett a külső költségek beépítése és a fosszilis tüzelőanyaggal működő erőművek támogatásának megszüntetése elkerülhetetlenül növelni fogja a költségeket, mégpedig hosszú időn át és még nagyobb mértékben.

4.7. Az EGSZB szerint az ipari versenyképességi, energiotechnológiai és innovációs politikának el kell érnie a költségek mielőbbi csökkenését és az új fenntartható technológiák piacra kerülésének felgyorsulását; ennek elmaradása közvetlen hatással lesz a magánberuházásokra és a nemzeti költségvetésekre, és gazdasági visszaesést eredményez.

4.8. Az energiaellátás, -átalakítás, -szállítás és -végfelhasználás közötti egyensúlyhoz a rendszer optimalizálására és a SET-tervben meghatározott új technológiák kifejlesztésére lesz szükség, hogy egy átfogó megközelítés jegyében – a belső energiapiac megalósítása érdekében – biztosítani lehessen a különböző szereplők és alkotóelemek hatékony együttműködését és az energiahálózatok (villamos energia, olaj, gáz, távhő és mobilitás) közötti lehetséges szinergiákat.

4.9. A rendszerek rugalmasságához számos egyéb energiatárolási megoldásra lesz szükség, amelyek különféle energiatartományokhoz alkalmazhatók. Megvan a lehetőség a további fejlesztésekre. A kiegyensúlyozott energiarendszerhez alapvetően fontos lesz a tárolás fejlesztése, amely lehetővé teszi az aktív megújulóenergia-gazdálkodást, a megújuló energiaforrások nagyobb arányát, az infrastrukturális beruházások minimalizálását és kiegyensúlyozását, az energiarendszer rugalmasságának növelését, valamint azt, hogy kevésbé legyen szükség az energiaellátás korlátozására.

- 4.10. Az innovatív szabályozási eszközök a végfogyasztói szinten elhelyezett új (helyhez kötött vagy mobil) villamosenergia-tárolási kapacitásokkal együtt több lehetőséget biztosítanak majd a fogyasztás optimalizálására, emellett alacsonyabb költségeket eredményeznek a rugalmas energiapiacra. A hidrogén sokoldalú tárolási megoldást nyújthat az elosztott villamosenergia-termelés támogatására és a megújuló energiaforrások változékony jellegének kiegyensúlyozására.
- 4.11. A kutatási és innovációs tevékenységeknek az alacsony elosztott üvegházhatásúgáz-kibocsátású fűtő- és hűtőrendszerek működése és karbantartása modellezésének, mérésének és ellenőrzésének fejlesztésére, az új, hatékony energiafelhasználó termékek és rendszerek piaci elterjedésének felgyorsítására, illetve az energiahatékonyság három pillérének – mérés, az energiafogyasztás optimalizálása, fenntartható teljesítmény a tartós eredmények érdekében – tökéletesítésére kell irányulniuk.
- 4.12. Az EU gazdaságának szén-dioxid-mentesítésében még fontosabb szerepet fognak játszani a városok, mivel a városiasodás tovább fog erősödni az Unióban. A közös kihívások integrált kezelése és a fenntarthatóság javítása érdekében támogatni kell a helyi szintek különböző érdekelt feleit, egyesítve a helyi önkormányzatokat, iparágat és polgárokat.
- 4.13. Az EGSZB véleménye szerint a lítiumion-akkumulátorok újrahasonosításával kapcsolatos kihívás nagyrészt gazdasági jellegű, ugyanis már kidolgozták a zárt láncú újrahasonosítást lehetővé tevő folyamatokat, ugyanakkor e folyamatokat az elektromos járművek akkumulátorainak újrahasonosítására is alkalmassá kell tenni.
- 4.14. Az EGSZB véleménye szerint az EU akkumulátorgyártó iparágának igazodnia kell az újrahasonosítási iparághoz, és számolnia kell az elektromos járművek piacának jelentős fejlődésével és a hordozható berendezések növekvő piacával. Az iparág abban bíz, hogy az EU kész elfogadni az európai akkumulátortechnológiát.
- 4.15. Az uniós energiaellátás biztonságának javítása érdekében össze kell állítani egy fenntartható technológiákból álló portfóliót (fejlett bioüzemanyagok, hidrogén és alternatív folyékony és gáz halmazállapotú üzemanyagok, többek között cseppfolyósított földgáz).
- 4.16. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU olyan vállalatok tevékenységeinek ad otthont, amelyek a világ élvonalába tartoznak az alacsony szén-dioxid-kibocsátást eredményező technológiák – többek között az atommaghasadás – kifejlesztésének terén. Az Unió energiaellátásának versenyképesnek kell lennie, az uniós kutatási-innovációs beruházásoknak az alapanyagoktól a feldolgozásig a teljes technológiai ellátási láncot fel kell ölelniük.
- 4.17. A megújulóenergia-termelés terjedése ellenére a fosszilis tüzelőanyagokat, a szénét még mindig széles körben használják a világon villamosenergia-termelésre. A szén – alacsony hatékonysága ellenére – továbbra is használni fogják az EU-ban villamosenergia-termelésre. Emiatt hatékonyabb széntekológiák bevezetésére lesz szükség.
- 4.18. Az EGSZB megállapítja, hogy nukleáris energia kérdésében az EU megosztott. Az uniós politika e területen egyáltalán nem egységes. Az építés alatt lévő fejlett reaktorok a nukleáris energia reneszánszát hozhatják el, és a rövid ideig tartó bizonytalanság dacára az atomenergia-termelés újjáéledése tényként könyvelhető el. Az idő majd eldönti, hogy az EU megengedheti-e magának az atomenergia arányának csökkentését az energiaszerkezeten belül, de egyelőre az eddigi úton kell továbbhaladnia. A nukleáris energiával kapcsolatos jövőbeli politikai döntésekhez hasznos lenne, ha visszajelzések érkeznének a legújabb rendszerek üzemeltetési és megfelelési költségeiről.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EU bővítési stratégiája**[COM(2015) 611 final]**

(2016/C 133/07)

Előadó: Ionuț SIBIAN

2015. november 10-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az EU bővítési stratégiája

[COM(2015) 611 final].

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2016. január 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2016. február 17–18-án tartott, 514. plenáris ülésén (a február 18-i ülésnapon) 170 szavazattal 14 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság támogatja, hogy az Európai Bizottság a csatlakozási folyamatban kiemelt hangsúlyt helyez a legfontosabb elemekre, rámutatva arra, hogy a bővítési országoknak prioritásként kell kezelniük a reformokat olyan területeken, mint a jogállamiság, az alapjogok, a demokratikus intézmények működése (ideértve a választási rendszer reformját és a közigazgatási reformot), a gazdasági fejlődés, valamint a versenyképesség erősítése. A nyomon követés során kiemelt figyelmet kell fordítani a civil társadalomnak a jogállamiságot és a demokratikus normákat negatívan befolyásoló politikai lépésekkel és fejleményekkel kapcsolatos figyelmeztetéseire.

1.2. Az EGSZB határozottan arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a részvételi demokrácia minőségét hagyja meg az értékelendő alapvető politikai kritériumok között. További határozott lépéseket kell tenni azzal a céllal, hogy a civil szervezetek érdemi részvételével módszeres munka folyhasson a hatékony és teljesen működőképes operatív intézmények kialakítása érdekében. Ez csökkenti majd annak kockázatát, hogy az államot politikai érdekek ejtsék foglyul, jobban ráirányítja a figyelmet az érintett szereplők elszámoltathatóságára, és biztosítja a reform- és tárgyalási folyamatok inkluzív jellegét és átláthatóságát.

1.3. Az, hogy a jelentéstételnél harmonizált értékelési skálákat használnak, és hogy az egyes országok aktuális állapota, illetve regisztrált előrehaladása egyaránt hangsúlyt kap, növeli az átláthatóságot, lehetővé teszi a kiemelt területekre való összpontosítást és olyan szempontból is hasznos lehet, hogy jobban felhívja a figyelmet a csatlakozási folyamatra. Emellett a vizsgált témák szélesebb köre révén így lehetőség nyílik arra, hogy az egyes országok nagyobb mértékben kivegyék részüket a folyamatból. Fel kell mérni, mennyire jelent ez kockázatot abból a szempontból, hogy eltereli a figyelmet azokról a konkrét kérdésekről, amelyekkel az egyes országok szembesülnek, és lépéseket kell tenni az ilyen kockázatok csökkentése érdekében. E tekintetben alapvető jelentősége van annak, hogy az uniós intézmények és a bővítési országok közötti jelenlegi kommunikációs csatornák és konzultációs mechanizmusok mennyire koherensek, milyen rendszerességgel működnek, és milyen kört érnek el.

1.4. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottságnak azt a világos üzenetét, hogy minden demokratikus rendszer alapvető összetevője az erős civil társadalom, és elismeréssel nyugtázza, hogy a Bizottság politikai oldalról hozzá kíván járulni, hogy a civil társadalom támogatóbb és kedvezőbb környezetben működhessen, ideértve azt is, hogy a politikai döntéshozatal során érdemi konzultációs folyamatra kerüljön sor a civil szférával. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy megfelelően teljesíteni lehessen a politikai kritériumokat, s egyben referenciapontot jelenthet a csatlakozási tárgyalások folyamán.

1.5. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament intenzívebbé kívánja tenni kommunikációs tevékenységét a bővítési politika előnyeinek és kihívásainak az európai polgárokkal való megismertetése terén, és hogy a szociális partnereknek és a civil szervezeteknek szoros partnerségben, az üzenetek közvetítőjeként jutna szerep ebben a folyamatban.

1.6. Az EGSZB megismétli, hogy átláthatóbbá és inkluzívabbá kell tenni a teljes csatlakozási folyamatot⁽¹⁾. Az Európai Bizottságnak példát kell mutatnia azzal, hogy megkönnyíti a további hozzáférést a tárgyalások dokumentumaihoz, például a tényfeltáró látogatásokról készült beszámolókhöz, a nemzeti jogszabályokról készült szakértői véleményekhez, a TAIEX (technikai segítségnyújtás és információcsere) keretében készült jelentésekhez, illetve közzéteszi az adott régió EU által finanszírozott projektjeinek eredményeit. Ily módon jobban rá lehet irányítani a figyelmet az uniós támogatás hatásaira, és építeni lehet a régióban már megszerzett tapasztalatokra.

1.7. Az Európai Bizottságnak gondoskodnia kell a civil szervezetek kapacitásnövelését (ideértve a politikai szaktudás fejlesztését és az ellenőrzési kapacitás fokozásának támogatását), valamint a média szakmaiságát és függetlenségét célzó pénzügyi támogatás jelentős emeléséről, többek közt a Szomszédspolitikai Civil Társadalmi Eszközhöz kapcsolódó projektek esetében. Továbbra is támogatni kellene a regionális együttműködést és hálózatépítést, építve a régióban már létező jó tapasztalatokra, köztük a nem kormányzati szervezetek (NGO-k) és a szociális partnerek (ideértve az üzleti szervezeteket is) együttműködését és közös munkáját megkönnyítő eszközökre, közös alapként pedig a civil párbeszédből és a tanulás perspektívájából kiindulva.

1.8. Az uniós támogatási programok prioritásainak részeként erősíteni kellene a szociális partnereknek azt a lehetőségét, hogy aktívan részt vehessenek a szociális párbeszédben. Támogatásra van szükségük ahhoz, hogy könnyebben hozzáférhessenek a finanszírozási lehetőségekhez, illetve hogy képesek legyenek hatékonyan részt venni valamennyi gazdasági, szociális és jogi kérdés megvitatásában, többek közt az uniós csatlakozási tárgyalások során. Erősíteni kell emellett szervezeti struktúráikat, belső kommunikációjukat és azt a képességüket, hogy szolgálni tudják tagjaikat.

1.9. Az EGSZB kéri, hogy tegyék hangsúlyosabbá a civil társadalmi konzultatív vegyes bizottságok (kvb-k) szerepét. A konzultatív vegyes bizottságoknak meg kell próbálniuk betölteni azokat az „üres helyeket”, amelyeket a tárgyalási folyamat során más szervezetek nem fednek le, és néhány kiválasztott területre kell összpontosítaniuk. Ezzel kapcsolatban az EGSZB azt kéri, hogy javítsák a kvb-k, illetve az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament közötti információcsere.

1.10. Az EGSZB arra kéri a térség kormányait, hogy egyaránt támogassák a szociális partnereket és az egyéb civil társadalmi szervezeteket, és szorosan vonják be őket nemzeti stratégiáikba, az uniós csatlakozás felé mutató politikáikba és tárgyalási struktúráikba, valamint az EU által finanszírozott projektek tervezésébe és végrehajtásába. A nemzeti tárgyalási álláspontok és a jogi harmonizáció előkészítésénél az alkalmazkodásból adódó kockázatok meghatározásához szabályozási hatásvizsgálatokat kellene végezni. Alapvetően fontos a nem állami szereplők, így az üzleti szféra, a szakszervezetek és az érintett társadalmi csoportok képviselőinek bekapcsolódása.

1.11. A régió valamennyi országának létre kellene hoznia egy európai integrációs tanácsot, amelyben a magas szintű politikai szervek és a legfontosabb civil szervezetek rendszeres jelleggel együttműködhetnének az uniós integráció folyamatának átláthatóbbá tétele és szélesebb körű megismertetése érdekében.

⁽¹⁾ Részletes ajánlások találhatóak Az európai uniós csatlakozási folyamat átláthatóságának és befogadó jellegének fokozása című, 2014-ben kidolgozott EGSZB-veleményben (HL C 451., 2014.12.16., 39. o.).

1.12. Azok a pozitív lépések, amelyeket egyes országokban a kormány és a civil szervezetek közötti párbeszéd és az együttműködés keretei és mechanizmusai terén megfigyelhetünk, nem elegendők. A jogszabályi rendelkezések hatékony végrehajtását, valamint a konzultációs folyamatok átláthatóságát és következetességét a nemzeti kormányoknak prioritásként kell elismerniük, és az előrehaladást megfelelően nyomon kell követniük.

1.13. Az EGSZB arra kéri a politikai szervezetet, hogy a legfontosabb kérdésekkel, például a magas szinten zajló korrupciós ügyekkel, a közbeszerzési eljárások jobb felügyeletével vagy a politikai pártok finanszírozását szabályozó jogi keret javításával kapcsolatos reformok bevezetésekor és az ezekhez kapcsolódó jogszabályok végrehajtásakor működjenek együtt a civil szervezetekkel. Emellett arra kéri a régió országait, hogy tökéletesítsék az információkhoz való hozzáférés szabadságára vonatkozó szabályokat és ezek gyakorlati végrehajtását, fogadjanak el és vezessenek be jogszabályokat a visszaélések bejelentésével kapcsolatban, és a bejelentők védelmének rendszerét tegyék a gyakorlatban még hatékonyabbá. A nyilvánosság figyelmét fel kell hívni a korrupció bejelentésének lehetőségeire – a civil partnerek ebben megbízható partnerként működhetnek közre. A megkötendő megállapodások betartása érdekében pedig tanácsos lenne a háromoldalú szociális párbeszédet a felek egyetértésével szabályozni.

1.14. A régió országaiban működő politikai szervezeteknek támogatniuk kellene az erős és független szabályozó szervek – mindenekelőtt az albániai és a szerbiai modellhez hasonló ombudsmani intézmények –, valamint az információkhoz való hozzáférés szabadsága, a magánélet védelme, a korrupció elleni küzdelem, a pénzügyi ellenőrzés és a választások területén tevékenykedő szervek működését. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az alapjogok – különösen a kisebbségvédelem – terén működő civil szervezetek munkáját kiegészítő ombudsmanok hozzájárulása döntő lehet.

1.15. Mivel a Nyugat-Balkánon igen magas a fiatalok munkanélkülisége, az EGSZB azt javasolja, hogy az EU ifjúsági garanciáját terjesszék ki az ebben a régióban található csatlakozásra váró országokra is. Ezt az „ifjúsági garanciát” a megfelelő uniós alapokból kellene finanszírozni. A szociális partnerekkel, köztük a kereskedelmi és ipari kamarákkal és más vállalkozói szövetségekkel együttműködve duális képzést kellene kialakítani.

1.16. Noha az EU törekszik arra, hogy az uniós alapok elosztásában nagyobb szerepet kapjanak a kormányok, a civil társadalom finanszírozását nem elsősorban a kormányokon keresztül kellene megoldani, mivel ez összeférhetlenségekhez vezethet. Az EU-nak támogatnia kellene a függetlenebb finanszírozási rendszerek létrehozását. A civil társadalom támogatásának független alapítványokra/alapokra épülő modelljei megfelelőbb mechanizmust jelenthetnének az uniós alapok elosztásához. Szorosan nyomon kellene követni az olyan alapvető követelményeket, mint a finanszírozás elosztásának és igénybevételeének átláthatósága, az egyenlő bánásmód és a közfinanszírozás elosztása során az összeférhetlenségek, illetve a politikai beavatkozások elkerülése.

1.17. Az EGSZB tapasztalatai alapján úgy véli, hogy továbbra is az európai bizottsági és a nemzeti finanszírozási prioritások közé kell tartoznia a következőknek: a civil szervezetek nemzeti kapacitásépítése (forrásközpontok, koalíciók támogatása, képzési programok stb. formájában), a támogatás hatókörének szélesítése (különösen a fővárosokon kívüli területek és a helyi szintű szervezetek elérése), valamint a civil szervezetek részvételének elősegítése.

2. A bővítési menetrend általános értékelése és a civil szervezetek részvétele

2.1. Az EGSZB elismeri, hogy az EU bővítési politikája kulcsszerepet játszik az európai béke, biztonság és stabilitás biztosításában. A 2015. évi bővítési menetrend először határoz meg középtávú célkitűzést e politika terén. Bár egyértelműen kiderül, hogy a bővítési országok egyike sem áll majd készen az uniós csatlakozásra a jelenlegi Európai Bizottság hivatali idején belül, mégis nagyon fontos, hogy a Nyugat-Balkán országainak továbbra is egyértelmű kilátásaik lehessenek az uniós tagságra, valamint hogy előrelépéseiket és erőfeszítéseiket világos viszonyítási pontok alapján mérjék, nyomon kövessék és segítsék, tekintetbe véve, hogy az adott ország mit kíván elérni, illetve hogy hova kellene eljutnia.

2.2. Pozitív lépést jelent, hogy az országjelentésekben a politikai kritériumok között egy külön részben a civil társadalomról is szó esik, és bizonyos mértékben az is, hogy a tárgyalási fejezeteknek még inkább szerves része lett a civil társadalom szerepe. Az Európai Bizottságnak a civil társadalom számára kedvező környezet alakulásának nyomon követésekor és az aktuális helyzet felmérésekor szoroson figyelemmel kell kísérnie, hogy a civil társadalom uniós támogatására vonatkozó iránymutatásait mennyire követik a bővítési országokban. Az iránymutatásoknak emellett maguknak a csatlakozásra váró országoknak a számára is referenciaként és útmutatásként kellene szolgálniuk.

2.3. Az EGSZB ismét kijelenti, hogy a szociális párbeszéd kiemelten fontos a Nyugat-Balkán és az EU gazdasági fejlődéséhez. A szociális partnerek számára jelentkező specifikus nehézségeket az országértékelésekben és -jelentésekben módszeresebben és részletesebben kellene tárgyalni. Különös figyelmet kellene fordítani a lakosság munkajogi és szociális biztosításának fenntartására.

2.4. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy a bővítési országok által kidolgozandó gazdasági reformprogramokhoz kapcsolódó munka során nagyobb hangsúlyt kapjon a foglalkoztatás és a szociális kihívások. Ebbe a folyamatba a civil szervezeteket is be kell kapcsolni, és véleményüket és szakértelmüket nemzeti és uniós szinten is figyelembe kell venni, elkerülve az olyan helyzeteket, amikor a civil szervezeteket csupán utólag tájékoztatják a már eldöntött stratégiákról és cselekvési tervekről. A nemzeti hatóságoktól meg kell követelni, hogy biztosítsák a civil szervezetek hatékony bevonását.

2.5. A civil társadalomnak a csatlakozási folyamatban való részvétele a következőkből áll: (1) közvetlen részvétel a tényleges tárgyalásokban (például átvilágítás, a nemzeti álláspontok előkészítése, a folyamat nyomon követése), (2) szociális és civil párbeszéd a politikák kialakításához és a vívmányokkal való jogharmonizációhoz kapcsolódóan, (3) részvétel az előcsatlakozási támogatások programtervezésében, (4) a reformfolyamatok előrehaladásának és társadalmi hatásainak független nyomon követése. E szerepek betöltéséhez megfelelő pénzügyi támogatásra van szükség a nemzeti kormányokon és az uniós előcsatlakozási támogatáson keresztül.

2.6. Az EGSZB küldetesként, de kihívásként is tekintett arra, hogy felhívja a figyelmet a civil társadalom szerepére és a szociális partnereknek a csatlakozási folyamatba való bevonására. Voltak országok, amelyek kormánya nem változtatott negatív hozzáállásán a civil társadalommal szemben, így ezekben az országokban a konzultatív vegyes bizottságok (kvb-k) ajánlásai alig találtak visszhangra. Mindazonáltal a kvb-k, még ha csekély hatással voltak is a kormányzati politikákra, lehetőségeket teremtettek a civil társadalom, az EU és a nemzeti politikusok és tisztviselők közötti közvetlen eszmecsere. Ezt szem előtt tartva nagyon jó hatással lenne a kvb-kre, ha több támogatást kapnának az Európai Bizottságtól, a Tanácstól és az EP-től, és szorosabban együttműködhetnének velük, így gondoskodva arról, hogy minden fontos döntéshozatali szinten meghallják az adott országokban zajló társadalmi és szociális párbeszéd során a csatlakozás országos realitásaival kapcsolatban elhangzó legfontosabb aggodalmakat.

2.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy – ahogy azt az Európai Bizottság is kijelentette – a regionális gazdasági fejlődés és az összekapcsoltság előmozdítása, valamint regionális együttműködés a stabilizációs és társulási megállapodások, illetve a bővítési folyamat fontos és alapvető eleme. Ebbe az irányba mutató pozitív fejlemény az üzleti jellegű civil szervezetek közötti regionális együttműködés terén a Kamarák Beruházási Fórumáról (Chambers' Investment Forum, CIF)⁽²⁾ szóló megállapodás aláírása. A CIF alap gondolata az, hogy – a berlini folyamat prioritásaival összhangban – a kamarákon keresztül bevonják a régió üzleti szféráját a Nyugat-Balkán gazdasági prosperitása szempontjából fontos projektek végrehajtásába.

⁽²⁾ A Kamarák Beruházási Fórumát a nyugat-balkáni régió országai, Szlovénia és Horvátország nemzeti kereskedelmi és iparkamaráinak nonprofit szervezeteként a 2015 augusztusában, Bécsben tartott nyugat-balkáni konferencia kapcsán hozták létre.

2.8. Az EGSZB-nek komoly aggályai vannak amiatt, hogy néhány ország a gyülekezés, az egyesülés és a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve a sajtó függetlensége terén jelentős visszaesést mutat ⁽³⁾ (ilyen ország mindenekelőtt Montenegró, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság és Törökország, de a gyülekezési szabadságra vonatkozó jogi keret terén Szerbia is). Ez utóbbi szabadságjogok előfeltételei a szilárd demokráciák létrejöttének és az élénk civil társadalmi élet kialakulásának. Ennek kapcsán erőteljesen támogatjuk azon iránymutatások maradéktalan végrehajtását, amelyeket a Bővítési Főigazgatóság a csatlakozó országokbeli civil társadalom 2014–2020 közötti fejlesztéséről, illetve a tömegtájékoztató szabadságának és integritásának a 2014–2020-as időszakban történő uniós támogatásáról dolgozott ki. Továbbra is kihívást jelent azonban az, hogy miként biztosíthatjuk, hogy a tömegtájékoztató elérje az európai hallgatóságot, hiszen őket is megfelelően tájékoztatni kell a bővítési politika céljáról és dinamikájáról.

2.9. A civil szervezetek alapvetően fontos szerepet játszanak a politikák kidolgozásában és nyomon követésében, és általában véve a működő demokrácia biztosításában. A civil szervezetek (különösen a megfigyelést végzők, valamint a kritikus politikai folyamatokat szoros nyomon követő vagy a választási csalásokat és politikai korrupciót feltáró független újságírói szövetségek) legitimitásával és elszámoltathatóságával kapcsolatos, néhány bővítési országban történt 2015-ös támadások komoly aggodalomra adnak okot. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy valamennyi folyamatban bővíteni kell a kommunikációt és a párbeszédet, és legfőképpen el kell érni mind az uniós, mind a bővítési országok polgárait.

2.10. A jogállamiságot és az alapjogokat illetően nagyobb figyelmet kell fordítani a sérülékeny és hátrányos helyzetű csoportok és a kisebbségek, különösen a romák helyzetére. Egyértelmű eredményeket kell elérni ezen a területen, s emellett további előrelépések szükségesek az egyes etnikumok közötti kapcsolatok, valamint a kisebbségek védelme és a kisebbségi jogok (az oktatás, a médiához való hozzáférés, a kisebbségi nyelvek használata többek közt a közigazgatásban stb.) terén.

2.11. Az EGSZB 2015. december 10-i véleményében ⁽⁴⁾ foglalkozott a biztonságos származási országok jegyzékéről szóló európai bizottsági javaslattal, és kitart az abban megfogalmazott alapelvek mellett. A biztonságos származási országok jegyzékébe való felvételt megalapozott vizsgálatról kell függővé tenni. A válságövezetekbe való, megkérdőjelezhető visszatoloncolásokról a közelmúltban a médiában megjelent beszámolók fényében az érintett menekültek emberi jogaihoz való felelős hozzáállás ugyancsak fontos a biztonságos harmadik országok meghatározása szempontjából.

2.12. A bővítési politikának maradéktalanul teljesítenie kell azt a feladatot, hogy tájékoztassa az európai polgárokat a bővítés jelentőségéről az egész kontinens biztonságára és jólétére nézve – ez segítene a további bővítésektől való félelem mérséklésében, amely az idegengyűlölet más formáival együtt könnyen felütheti a fejét, különösen gazdasági válságok és a jelenlegi menekültválság idején.

2.13. Az uniós intézmények gondoskodtak arról, hogy többféle konzultációs csatornán keresztül érintkezzenek a civil társadalommal, így gyűjtve adatokat a csatlakozással kapcsolatos reformok alakulásáról. Ilyen csatorna például az online levelezés, a Brüsszelben rendezett évenkénti civil társadalmi konzultációk, az érintett országokban szervezett találkozók vagy az uniós tisztviselők látogatásával összekötött tájékoztatók és nyilvános rendezvények. Az Európai Bizottság a civil szervezetek által kidolgozott független nyomonkövetési jelentésekre is nyitott volt, viszont kétségkívül jóval proaktívabban viszonyult a nem kormányzati szervezetekhez, mint a szakszervezetekhez és a vállalkozói szövetségekhez. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az európai uniós csatlakozási folyamat átláthatóságának és befogadó jellegének fokozása tárgyában készült EGSZB-veleménnyel (REX/401) összhangban javítson az általa alkalmazott megközelítésen, és tegyen további lépéseket.

2.14. A civil szervezetek folyamatos küzdelmet folytatnak pénzügyi fenntarthatóságukért a Nyugat-Balkánon. Bevételeik elsősorban külföldi adományokból és az állami költségvetésekből (ezen belül például a lottóbevételekből) származnak, alternatív finanszírozási forrásokat csak ritkán vesznek igénybe. A pénzbeli és nem pénzbeli állami támogatások szétosztása gyakran nem átlátható mechanizmusok révén történik, és mennyiségük sem elegendő. A civil szervezeteknek ezért folyamatosan dolgozniuk kell azon, hogy pénzügyi függetlenségük és fenntarthatóságuk biztosítása érdekében finanszírozási forrásaikat diverzifikálják. Ha bevételük csak egy vagy két forrásból származik, az túlzottan függővé teszi őket attól, hogy ezek rendelkezésre állnak-e, és nem nyújt számukra elegendő pénzügyi biztonságot és autonómiát.

⁽³⁾ Balkáni Civiltársadalmi Fejlesztési Hálózat (Balkan Civil Society Development Network): „Enabling Environment for Civil Society Development Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis” [Kedvező környezet a civil társadalom fejlődéséhez Eredményjelentések és bővítési stratégia, 2015. évi háttérelmzés], <http://www.balkancsd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>; Human Rights Watch: „A Dangerous Profession: MEDIA Under Threat” [Veszélyes foglalkozás: a sajtó fenyegetés alatt], 2015. július 15., <https://www.hrw.org/node/279063>; a „Riporterek határok nélkül” Macedóniáról: <http://en.rsf.org/macedonia.html>

⁽⁴⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye az alábbi tárgyban: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló 2013/32/EU irányelv alkalmazása céljából a biztonságos származási országok közös uniós jegyzékének létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv módosításáról”, COM (2015) 452 final (HL C 71., 2016.2.24., 82. o.).

2.15. Ahhoz, hogy a bővítési országokban elismerjék a civil szervezetek gazdasági értékét, a releváns adatok gyűjtésére és még inkább olyan lépésekre van szükség, amelyek felhívják a figyelmet az általuk betöltött szerepre. A nyugat-balkáni országok civil szervezeteinél alkalmazottként vagy önkéntesként dolgozókról továbbra is csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre hivatalos adatok és statisztikák. Munkajogi szempontból a civil szervezeteket továbbra is a többi foglalkoztatóhoz hasonlóan kezelik, azonban nem vonják be őket kellőképpen a potenciális foglalkoztatók számára ösztönzőket teremtő állami foglalkoztatási politikákba. Ennek a civil szervezeteket hátrányosan megkülönböztető bánásmódnak az az oka, hogy az állam oldaláról nem ismerik el kellőképpen a civil társadalmat mint a foglalkoztatást teremtő szektorok egyikét. A nemzeti hatóságoknak és az Európai Bizottságnak a statisztikai prioritások meghatározásakor fokozottan figyelembe kellene venniük a civil szervezetek adatgyűjtésre és az egyes országokban tapasztalható konkrét akadályok felmérésére tett közelmúltbeli erőfeszítéseit ⁽⁵⁾.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Az *Economic Value of the Non-Profit Sector in the Countries of the Western Balkans & Turkey* [A nonprofit szektor gazdasági értéke a Nyugat-Balkán országaiban és Törökországban] című tanulmány, melyet Dubravka Velat készített, és a Balkáni Civil Társadalmi Fejlesztési Hálózat (Balkan Civil Society Development Network, BCSDN) 2015 decemberében publikált, az alábbi címen tekinthető meg: http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – 2016. évi éves növekedési jelentés

[COM(2015) 690 final]

és a 2016. évi éves növekedési jelentésről szóló európai bizottsági közleményt kísérő közös foglalkoztatási jelentés tervezete

[COM(2015) 700 final]

(2016/C 133/08)

Előadó: Juan MENDOZA CASTRO

2015. december 22-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A 2016. évi éves növekedési jelentés, valamint a Bizottság és a Tanács közös foglalkoztatási jelentésének tervezete, amely a 2016. évi éves növekedési jelentésről szóló európai bizottsági közleményt kíséri

[COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final].

Az eljárási szabályzat 19. cikke szerint létrehozott és a bizottsági munka előkészítésével megbízott „A 2016. évi éves növekedési jelentés” albizottság 2016. január 12-én elfogadta véleménytervezetét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2016. február 17–18-án tartott, 514. plenáris ülésén (a február 17-i ülésnapon) 139 szavazattal 8 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. **A munkanélküliség továbbra is magas.** A válság kezdete után hét évvel az EGSZB aggodalmát fejezi ki a magas munkanélküliség miatt, főként bizonyos tagállamokat illetően. Szintén magas a munkanélküli fiatalok, a nem foglalkoztatott, illetve oktatásban és képzésben sem részesülő fiatalok („NEET-fiatalok”), valamint a tartós munkanélküliek száma.

1.2. **A 2016. évi éves növekedési jelentés** több elemzést, szociális célt és célkitűzést tartalmaz, azonban ennek az új megközelítésnek a hatékonyság érdekében nem szabad a korábbi években alkalmazott szakpolitikai javaslatok ismétlésén alapulnia. A magánberuházások ösztönzésén kívül, amelyre az Európai Bizottság utalást tesz, a gazdasági és a foglalkoztatási stagnálás miatt a belső kereslet növelésére és erőteljes állami beruházásra is szükség van.

1.3. **Az európai szemeszter.** Az EGSZB üdvözli azt a döntést, hogy megerősítik az Európa 2020 stratégiában megfogalmazott célkitűzések nyomán követését, illetve ennek két – egy európai és egy nemzeti – szakaszra történő felosztását, mivel ezáltal az érintett célkitűzések teljesítése során pontosabban elhatárolhatók a felelősségi körök. Ugyanakkor elengedhetetlen, hogy nagyobb összhang legyen az európai irányítási politikák és az Európa 2020 stratégia célkitűzései között.

1.4. Az európai szemeszternek figyelembe kellene vennie a 17 fenntartható fejlesztési cél elérését, melyek az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési stratégiájából erednek.

1.5. **A gazdaság.** Az Európai Unióban mérsékelt fellendülés tapasztalható, bár a fellendülést átmeneti pozitív tényezők segítik. Az euróövezet szintjén jelentkező rekordméretű exporttöbblet egyebek mellett az euro leértékelődésének hatásait tükrözi. A beruházásokat meghaladó belföldi megtakarítások pedig azokat a bizonytalanságokat, amelyek továbbra is visszafogják a gazdasági fellendülést és a növekedést.

1.6. **A beruházások erőteljes visszaesése** miatt az Ecofin jelezte, hogy a gazdasági fellendülés támogatása, valamint a termelékenység és a növekedési potenciál növelése érdekében sürgősen szükség van a beruházások feltételeinek javítására. Az EGSZB viszont úgy véli, hogy újra kell gondolni az úgynevezett megszorítási politikát, nagyobb összhangra törekedve a növekedési politikákkal ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ecofin, 2016. január 15.

1.7. **A szegénység vagy a kirekesztés veszélye által fenyegetett emberek** magas száma bizonytalanná teszi, hogy teljesül-e az Európa 2020 stratégia egyik fő célkitűzése.

1.8. A menekültek és menedékkérők nagyarányú beáramlása kapcsán az EGSZB a közös és szolidáris fellépésen, az értékek és a nemzetközi jog tiszteletben tartásán, valamint – az elsősorban „biztonsági” intézkedésekre alapozott megközelítések helyett – az élet elsőbbségén alapuló intézkedéseket javasol. Ezenkívül megerősíti, hogy a Schengeni Megállapodás az EU egyik alappillére.

2. Az EGSZB ajánlásai

2.1. A 2016. évi éves növekedési jelentés – az EGSZB korábbi javaslatának megfelelően – hangsúlyozza **a foglalkoztatásba és a szociálpolitikákba történő befektetés** jelentőségét, amihez az Európai Bizottság részéről egy ambiciózus megközelítés elfogadása szükséges.

2.2. Az európai gazdaság korszerűsítését és a piaci integrációt célzó nagy európai szakpolitikák hatékony megvalósítása érdekében a 2016. évi éves növekedési jelentésben ki kell hangsúlyozni **az irányítás megerősítését**, hangsúlyozva ennek kapcsán az Unió gazdasági kormányzáról szóló csomagját. A hatékony tagállami irányítási kereteknek pedig javítaniuk kell a bizalmat, helyre kell állítaniuk a szükséges költségvetési tartalékokat, és kerülniük kell a prociklikus költségvetési politikákat.

2.3. Mindenképpen javítani kell a beruházási és fejlesztési stratégiák **szinergiáit** a tagállami gazdaságok és az európai gazdaság között.

2.4. Az EGSZB azt javasolja, hogy a politikai prioritások közül elsősorban két területre: **a beruházásokra és a foglalkoztatásra** összpontosítsanak.

2.5. A **többéves pénzügyi keret** és az **Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz** alapvető fontossággal bír a válság leküzdésében és a növekedési pályára történő visszatérésben. Az EGSZB üdvözlözi az **európai beruházási terv** pozitív indulását. Ezzel kapcsolatban már javasolta, hogy vonzzanak több intézményi befektetőt és szélesebb körben tájékoztassanak a finanszírozási lehetőségekről.

2.6. „Azonnali intézkedésekre” van szükség (az összes munkanélküliség 50 %-át kitevő) **tartós munkanélküliség** és az ifjúsági munkanélküliség kezeléséhez. Ezenkívül az Európai Bizottságnak általános stratégiát kell előterjesztenie a munka világában érvényesítendő **nemek közti egyenlőségre** vonatkozóan.

2.7. Az energetikai átállás (**Párizsi Egyezmény**) megvalósításához szükséges beruházásoknak új munkahelyeket és gazdasági fejlődést kell eredményezniük.

2.8. Az EGSZB több összehangolt erőfeszítést kér az **agresszív adótervezés és az adócsalás és -kijátszás** elleni küzdelemre.

2.9. Az EGSZB szót emel azért, hogy például a gazdasági és szociális tanácsokon és hasonló szervezeteken keresztül **a szociális partnerek és a civil társadalom egyéb képviselői teljes körűen részt vehessenek** a szociálpolitikákban és a nemzeti reformprogramokban. Az EGSZB 2016 márciusában egy külön véleményt fog elfogadni arról az európai bizottsági javaslatról, hogy hozzanak létre nemzeti versenyképességi testületeket az euróövezetben. Ezeknek a testületeknek egyébként teljesen kompatibilisnek kell lenniük a szabad kollektív tárgyalásokkal, valamint a szociális partnerek részvételét és a velük való párbeszédet célzó, minden tagállamban létező mechanizmusokkal.

2.10. **Demokratikus legitimitás.** A demokratikus deficitre adott válasz részeként meg kell szilárdítani az Európai Unió alapköveit képező társadalmi igazságossági alapelveket, valamint a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem és a szolidaritás fenntartása iránt elkötelezett szociális Európát.

3. Bevezetés

3.1. **A 2016. évi éves növekedési jelentés értelmében:**

— az Európai Unióban mérsékelt fellendülés tapasztalható, bár a fellendülést átmeneti pozitív tényezők segítik, köztük az alacsony olajárak, a viszonylag gyenge euro és az alkalmazkodó monetáris politikák,

- ezért a szakpolitikákat a fellendülés megszilárdítására és a legjobban teljesítő tagállamok példájának követésére kell irányítani,
- a gazdasági aktivitás üteme várhatóan fokozatosan gyorsulni fog,
- a gazdasági teljesítmény, a szociális körülmények és a reformok alkalmazása terén továbbra is számos eltérés figyelhető meg az Unión belül.

3.2. Érvényben maradnak a korábbi szakpolitikai prioritások, melyek olyan keret megvalósítására irányulnak, ahol a strukturális átalakítások, az államháztartások megszilárdítása és a beruházások egyensúlyban vannak. A 2016. évi éves növekedési jelentés konkrétabb szempontokat ismertet többek között a munkaerőpiacra, a bejelentés nélküli munkavégzésre, a munkaerőpiaci integrációra, a nemek közötti szakadéokra és a fiatalok foglalkoztatására vonatkozóan.

3.3. Korszerű és hatékony közigazgatás nélkül a vállalkozások és a magánszemélyek nem részesülhetnek gyors és színvonalas igazgatási szolgáltatásokban.

3.4. Kiemelten kezeli továbbá a tagállami igazságszolgáltatási rendszerek színvonalának, függetlenségének és hatékonyságának javítását, ami a beruházások és a gazdasági tevékenységek számára kedvező környezet megteremtésének előfeltétele.

3.5. **A közös foglalkoztatási jelentés tervezete** alapján az alábbi főbb következtetések vonhatók le: a tagállamok között nagymértékű egyenlőtlenségek vannak, és a szociális és foglalkoztatási körülmények lassan javulnak. További következtetések:

- a munkaerőpiaci reformok megvalósításának folytonossága,
- a munkahelyteremtést nagyobb mértékben elősegítő adórendszerek,
- az emberi erőforrásba történő beruházás, főként a fiatalokra összpontosított általános és szakképzésen keresztül,
- a bérek korlátozott növekedése,
- a fiatalok foglalkoztatása érdekében, valamint a nem foglalkoztatott, illetve oktatásban és képzésben sem részesülő (NEET) személyek magas számával kapcsolatban tett erőfeszítések.

4. A munkanélküliség továbbra is magas

4.1. A válság kezdete után hét évvel az EGSZB ismételten aggodalmát fejezi ki a főként egyes euróövezetbe tartozó tagállamokat érintő foglalkoztatási helyzet miatt. Az EU-ban 22,5 millió munkanélküli él (ebből 17,2 millió az euróövezetben), és az elkövetkező két évben nincs kilátás jelentős javulásra ezen a területen. A társadalmi és gazdasági következményeken kívül mindez hozzáadódik egyéb tényezőkhöz, amelyek közrejátszanak az állampolgárok európai projekttel kapcsolatos elégedetlenségében.

4.2. A 2016. évi éves növekedési jelentés nagyobb számban tartalmaz szociális jellegű elemzéseket, célkitűzéseket és célokat. Ennek az új megközelítésnek az eredményessége érdekében, és azért, hogy ne csak az üres szavak szintjén maradjunk, nem szabad pusztán a korábbi évek szakpolitikai javaslatait – főként a munkaerőpiacra vonatkozó szerkezeti reformokat – újrahasonosítani, hanem a növekedést és foglalkoztatást célzó összehangolt, igazi lendületet kell adnia.

4.3. A 2016. évi éves növekedési jelentés – az EGSZB korábbi javaslatának megfelelően – hangsúlyozza a **foglalkoztatásba és a szociálpolitikákba történő befektetés** jelentőségét, amihez az Európai Bizottság részéről egy ambiciózus megközelítés elfogadása szükséges.

4.4. A magánberuházások ösztönzésén kívül, amelyre az Európai Bizottság javaslata alapul, a gazdasági és a foglalkoztatási stagnálás miatt a komoly állami beruházásokat is ösztönözni kell.

5. Az európai szemeszter: az irányítás megerősítése

5.1. Az európai gazdaság korszerűsítését és a piaci integrációt célzó nagy európai szakpolitikák hatékony megvalósítása érdekében a 2016. évi éves növekedési jelentésben szükséges volna kihangsúlyozni az irányítás megerősítését.

5.2. Az európai szemeszternek emellett a 2015 októberében felülvizsgált gazdaságirányítási csomag végrehajtásával is haladnia kell. A hatékony tagállami irányítási kereteknek pedig javítaniuk kell a bizalmat, helyre kell állítaniuk a szükséges költségvetési tartalékokat, és kerülniük kell a prociklikus költségvetési politikákat⁽²⁾. Az uniós pénzügyi eszközöknek és a tagállami költségvetéseknek hozzá kell járulniuk e célok eléréséhez.

5.3. Az EGSZB üdvözli azt a döntést, hogy az európai szemeszter keretében növelik az Európa 2020 stratégia célkitűzései megvalósításának nyomon követését, amint azt az öt elnök javasolta⁽³⁾. A jelenlegi stratégia végrehajtásának és ellenőrzésének javítása mellett bejelentették a 2020 utáni időszakra szóló hosszú távú elképzelések kidolgozását, amelyhez az Egyesült Nemzetek Szervezete által 2030 tekintetében jóváhagyott fenntartható fejlesztési célokat is figyelembe veszik. Az EGSZB üdvözli ezt a tervezett kezdeményezést, mivel az megerősíti azt a nézetét, hogy a fenntartható fejlesztési célok végrehajtása érdekében az EU-nak legalább 2030-ig meg kell hosszabbítania tervezési távlatait egy a globalizált világban fenntartható Európára irányuló integrált stratégia bevezetésével.

5.4. A szemeszter két – uniós (novembertől februárig) és nemzeti (februártól júniusig) – szakaszra történő felosztása pontosabban elhatárolja a felelősségi köröket, és lehetővé teszi a szociális partnerekkel való alaposabb konzultációt az Európában zajló reformfolyamatokról.

6. Gazdasági fejlődés

6.1. Az EU-ban a reál GDP 2015-ben 1,9 %-kal nőtt, 2016-ra és 2017-re pedig 2,0, illetve 2,1 %-ot prognosztizálnak⁽⁴⁾, de az uniós tagállamok közötti jelentős különbségek vannak.

6.2. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a fellendülés mozgatórugója az exporttevékenység volt – az euróövezetben a GDP 3,5 %-ának megfelelő rekordtöbblettel (az EU-28-ban a GDP 1,9 %-a volt). Összességében az euróövezet folyófizetésimérleg-többlete az egyik legnagyobb a világon, és 2015-re újabb emelkedést vártak. Noha az alacsonyabb nyersanyagárak és az euróátváltási árfolyamok leértékelődése hozzájárult a kereskedelmi egyenleg javításához, a többlet jórészt a beruházásokat meghaladó belföldi megtakarításokat tükrözi az euróövezet szintjén⁽⁵⁾. Ez azokat a bizonytalanságokat is tükrözi, amelyek továbbra is visszafogják a gazdasági fellendülést és a növekedést

6.3. A bérszint korlátozott növekedése, az olajárak csökkenése, az alacsony kamatlábak és az árfolyamok alakulása kedvező hatással vannak az európai gazdaság versenyképességére. A gazdasági fellendülés egyre nagyobb mértékben függ a belső kereslettől, de ez utóbbit erőteljesen befolyásolják a költségvetési megszorítások, a foglalkoztatás nagymértékű szezonálisitása, a bércorlátozások és a nem elegendő rendelkezésre álló hitel a családok és a vállalatok, különösen a kkv-k számára.

7. Észrevételek a közös foglalkoztatási jelentés tervezetéről

7.1. A jelentéstervezet szerint több tagállam reformokkal erősítette meg a bérmegállapítási mechanizmusokat – különös tekintettel a **minimálbérré** –, amelyek azt segítik elő, hogy a **bérek** alakulása összhangban maradjon a termelékenység változásával, valamint hogy nőjön a háztartások rendelkezésére álló jövedelem. Az EGSZB azonban figyelmeztet arra, hogy 2018 és 2015 között a bérek legalább 18 tagállamban kisebb mértékben nőttek, mint a termelékenység⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

⁽³⁾ Az európai gazdasági és monetáris unió megvalósítása, 2015. június 22. Lásd még: „Lépések a gazdasági és monetáris unió kiteljesítése felé”, COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ 2015. őszi előrejelzés.

⁽⁵⁾ A riasztási mechanizmus keretében készült 2016. évi jelentés, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Lásd: https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf

7.2. 2014-ben jó néhány, a válság által erőteljesen érintett euróövezetbeli országban a **fajlagos munkaköltség** csökkenése volt megfigyelhető. Ezen túlmenően azokban az országokban, ahol a munkaerőpiac javuló tendenciát mutat, a munkórak száma pozitív módon kezdett hozzájárulni a fajlagos munkaköltség alakulásához ⁽⁷⁾.

7.3. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a korszerűsítés, a készségek jobb összehangolása a munkaerőpiaci igényekkel, valamint az **oktatásba és képzésbe**, ezen belül a digitális készségekbe történő folyamatos beruházás alapvető a foglalkoztatás jövője, a gazdasági növekedés és az EU versenyképessége szempontjából.

7.4. Jelenleg az összes munkanélküli 50 %-a **tartós munkanélküli**. E probléma megoldása „azonnali fellépést” igényel, így kiemelten kell kezelni a foglalkoztatási politikák terén. Szintén kiemelt figyelmet kell szentelni a **munkanélküli fiatalok**, valamint a **nem foglalkoztatott és oktatásban és képzésben sem részesülő fiatalok** („NEET-fiatalok”) nagy számának.

7.5. Fontos, hogy **az igényeknek nem megfelelő készségekről** készült friss elemzések azt mutatják, hogy a munkaerő-felvételi nehézségeknek kevesebb mint a fele adódik a valódi készséghiányból, viszont majdnem egyharmada a nem túl vonzó fizetésnek tudható be.

7.6. A **szegénység vagy a kirekesztés veszélye által fenyegetett** emberek magas száma (2014-ben az EU 28 tagállamában 24,4 %, vagyis 122 millió ember) és az utóbbi évek tendenciája bizonytalanná teszi az Európa 2020 stratégia egyik alapvető célkitűzésének teljesülését.

7.7. A **nők** továbbra is alulreprezentáltak a munkaerőpiacon, jóllehet képzettségük javult, sőt, a formális oktatásban számuk meg is haladja a férfiakét. A 40 %-os különbség a nyugdíjak terén a ledolgozott évek alacsonyabb száma és az alacsonyabb bérek következménye. Az EGSZB sajnálja, hogy a 2016. évi éves növekedési jelentés nem fogalmaz meg javaslatokat ebben a témában. Hangsúlyozza továbbá, hogy az Európai Bizottság még nem terjesztett elő átfogó stratégiát a **nemek közötti egyenlőség** tárgyában olyan konkrét intézkedésekkel, amelyek figyelembe vennék a meglévő politikai kötelezettségvállalásokat és a szervezett civil társadalom elvárásait ⁽⁸⁾.

8. Politikai prioritások a 2016-os évre

8.1. A válság leküzdésével kapcsolatos várakozások még nem teljesültek.

8.2. Az Európai Unión belüli nagy mértékű társadalmi és gazdasági különbségek miatt erősíteni kell a tagállamok közti konvergenciát az idevonatkozó célkitűzések teljesítése terén. Mindenképpen javítani kell a beruházási és fejlesztési stratégiák szinergiáit a tagállami gazdaságok és az európai gazdaság között.

8.3. A 2016-os politikai prioritások közül az EGSZB különösen két területet emel ki: a beruházásokat és a foglalkoztatást.

8.4. Sürgősen szükség van a beruházások fellendítésére

8.4.1. A beruházások erőteljes visszaesése miatt, a gazdasági fellendülés támogatása, valamint a termelékenység és a növekedési potenciál növelése érdekében sürgősen szükség van a beruházások feltételeinek javítására ⁽⁹⁾. Az EGSZB viszont úgy véli, hogy újra kell gondolni az úgynevezett megszorítási politikát, nagyobb összhangra törekedve a növekedési politikákkal.

8.4.2. A **többéves pénzügyi keret** eszközei (többek között a strukturális és beruházási alapok) alapvető fontossággal bírnak a válság leküzdésében és a tartós növekedési pályára történő visszatérésben. Az **Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz** pedig különösen fontos a transeurópai közlekedési, távközlési és energiaipari infrastruktúrahálózatok megerősítéséhez.

⁽⁷⁾ Lásd az 5. lábjegyzetet.

⁽⁸⁾ Lásd: Monserrat Mir, *Why is the Commission ignoring women?* <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

8.4.3. Az **európai beruházási terv** – mely jó irányba tett lépést jelent, de más intézkedésekkel kiegészítendő – jól indult, mivel az EBB szerint a támogatott összberuházások 2015-ben akár az 50 milliárd eurót is elérhetik, másrészt azt, hogy 71 000 kkv és közepes kapitalizációjú társaság részesülhet az ESIF beruházási projektekből. A 2017-ig megvalósítandó 315 milliárd eurós beruházási célkitűzés eléréséhez szükséges:

- több intézményi befektető vonzása (EU-s és EU-n kívüli). Eddig csupán kilenc tagállam tett ígéretet a hozzájárulásra, amelyek között nem szerepel néhány olyan ország, amelynek leginkább szüksége van gazdasági struktúrájának korszerűsítésére,
- az ESIF finanszírozási lehetőségeinek szélesebb körű terjesztése, tekintettel arra, hogy bizonyos esetekben nem kellőképpen ismertek a hatóságok és a magánbefektetők körében.

8.4.4. Az ESIF-projektek több mint a fele az energiahatékonyságot, a megújuló energiát és az innovációt célozza meg. A **Párizsi Egyezmény** betartása a fosszilizserőforrás- és energiaigényes gazdaságokról az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és szénlábnyomú technológiákra történő átállást illetően nagy kihívást jelent az Európai Uniónak, amelynek jelentősen csökkentenie kell kibocsátását. Az energetikai átállás megvalósításához szükséges beruházások a munkahelyteremtés és a gazdasági fejlődés forrásai. Ezenkívül kulcsfontosságú tényezői az energiaárak csökkenésének, aminek pozitív társadalmi és gazdasági hatásai lehetnek.

8.4.5. Az EGSZB egyetért abban, hogy a **reálgazdaság finanszírozása** jelentősen javult, habár a tagállamok közötti különbségek még fennállnak. Mindazonáltal ez a probléma főként a kkv-kat érinti, amelyek jelentős mértékben támaszkodnak a banki hitelekre. A tőkepiaci uniónak, az EU egyik nagyszabású kezdeményezésének fő céljaként a kkv-k finanszírozáshoz való hozzáféréseinek elősegítését kell kijelölnie ⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Humán erőforrásba történő beruházások.** Az EGSZB sajnálja az oktatásra fordított állami kiadások csökkenését ⁽¹¹⁾, hiszen gazdasági potenciáljának eléréséhez Európának szüksége van a jól képzett és felkészült munkaerőre. A reformintézkedéseknek előnyben kellene részesíteniük a tudás, a készségek és a kompetenciák szintjének emelését, valamint a kevéssé és a magasan képzett emberek közötti növekvő szakadék áthidalását.

8.5. A foglalkoztatás, az inkluzív szociálpolitikák és a fenntartható gazdasági növekedés előmozdítása

8.5.1. Az **innovatív ágazatok** nagy munkahelyteremtési potenciállal rendelkeznek. Ezekre irányulnak az európai gazdaság korszerűsítését és a piaci integrációt célzó európai szakpolitikák (digitális menetrend, belső energiapiac, az audiovizuális szektorra vonatkozó keretszabályok, távközlési piac).

8.5.2. A **stabil foglalkoztatás** elengedhetetlen a gazdasági fellendüléshez, de a munkaerőpiac erősen szegmentált ⁽¹²⁾. A gyökeresen átalakuló munkapiac világához való alkalmazkodás szükségességét kell összeegyeztetni a munkahelyek biztonságával, a munkavállaló munkahellyel való azonosulásával és képességei fejlesztésével.

8.5.3. Az EGSZB már hangsúlyozta, hogy a **„rugalmas biztonság”** fogalma, amelyet az Európai Bizottság a 2016. évi éves növekedési jelentésben újra napirendre vesz, nem a munkavállalók jogainak egyoldalú és jogszerűtlen csökkentését jelenti, hanem a munkajogi törvényhozás, munkahelyvédelmi rendszerek és – a szociális partnerekkel együtt – a kollektív tárgyalási gyakorlatok megtervezését annak érdekében, hogy minden munkaviszony terén biztosítsa a rugalmasság és a biztonság közötti optimális egyensúlyt, és bármilyen szerződéssel foglalkoztatott dolgozó számára biztosítsa legyen a biztonság megfelelő szintje, annak érdekében, hogy kezelni lehessen a szegmentált munkaerőpiacok problémáját ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Lásd: <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Lásd a 11. lábjegyzetet.

⁽¹³⁾ HL C 211., 2008.8.19., 48. o.

8.5.4. Az EGSZB kedvezően fogadja:

- az eurócsoport arra vonatkozó döntését, hogy a **munkára nehezedő adóterhet** megvizsgálják azzal a céllal, hogy csökkentsék a beruházást és a munkahelyteremtést gátló akadályokat⁽¹⁴⁾, hangsúlyozva, hogy az adórendszerek zölddebbé tétele – különösen az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az alacsony „szénlábnyomú” tevékenységeknek az erőforrás- és energiaigényes tevékenységekkel szembeni előnyben részesítése révén – kulcsfontosságú szerepet játszik az európai gazdaság fenntarthatóbbá tételében,
- a **termék- és szolgáltatáspiacok és az üzleti környezet javítását** célzó javaslatokat, továbbá különösképp a kiskereskedelemre vonatkozó javaslatokat,
- az EU GDP-jének 19%-át kitevő **közbeszerzésre** vonatkozó javaslatokat, melyek az átláthatóság növelésére, az adminisztráció hatékonyságának javítására, az e-közbeszerzés nagyobb mértékben történő felhasználására és a korrupció elleni küzdelemre irányulnak.

8.5.5. Az EGSZB támogatta a zöld gazdaság⁽¹⁵⁾ irányába történő átmenetet; üdvözli a körforgásos gazdaság elvét és most értékeli az Európai Bizottság 2015 decemberében közzétett csomagjával kapcsolatos előnyöket és hátrányokat.

8.5.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az európai szemeszternek és az éves növekedési jelentésnek nagy szerepet kellene játszania a fenntartható fejlesztési politikák nyomon követésének biztosításában. Az elmúlt években az Európai Bizottság környezetvédelmi kérdéseket is elkezdett beépíteni az éves növekedési jelentésekbe és az országspecifikus ajánlásokba. Az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság úgy tűnik, az aktuális növekedési jelentésben már nem alkalmazta ezt a megközelítést („az európai szemeszter zölddebbé tételét”), és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az európai szemeszterben újból vegye napirendre az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, körforgásos gazdaságra való átállást, amely létfontosságú a gazdasági jólét, versenyképesség és ellenálló képesség hosszú távú biztosításához.

9. Egyéb fellépések

9.1. Felelős költségvetési politikák

9.1.1. Az utóbbi években az EU és a tagállamok a **Stabilitási és Növekedési Paktum** keretében elfogadtak egy átfogó intézkedéscsomagot (többek között a bankunió és a strukturális reformok vonatkozásában). Ennek következtében továbblépés történt a makrogazdasági egyensúlyhiányok korrigálása terén. Nagyon alacsony infláció mellett (2015-ben 0 %, a 2017-re vonatkozó előrejelzés 1,7 %) jelentősen csökkent az államháztartási hiány (jelenleg a GDP 2,5 %-a, az előrejelzés szerint 2017-ben a GDP 1,6 %-a lesz⁽¹⁶⁾). A magas állami (a GDP 86,8 %-a) és magán adósságok (háztartások esetében 57,9 %, a nem pénzügyi vállalatoknál 79,5 %) csökkentését célzó intézkedések a beruházások és a fogyasztás korlátozásával járnak.

9.1.2. **Az adórendszerek hatékonyságának és méltányosságának növelése.** Az EGSZB támogatja az adóztatás indokolatlan, az **eladósodás irányába történő torzulásának** (*debt bias*) megszüntetését, az IMF-jelentésekben tanácsoltaknak megfelelően. Ez elősegíti a banki hitelt kiváltó alternatív finanszírozási csatornákat, különösen a tőkepiacokat.

9.1.3. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak a gazdasági tevékenység helyszínére vonatkozó kezdeményezéseit és az adóügyi átláthatóságot érintő intézkedéscsomagot. Az európai és a nemzeti hatóságoknak tágabb, összehangolt fellépést kell kezdeményezniük az adóparadicsomok felszámolására és **az agresszív adótervezés, az adócsalás és -elkerülés** elleni küzdelem érdekében, amely becslések szerint egybillió eurós veszteséget okoz az EU-ban⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Az eurócsoportnak a strukturális reformprogramra vonatkozó nyilatkozata – tematikus viták a növekedésről és a foglalkoztatásról: a munkára nehezedő adóterhek összehasonlító értékelése, 638/15, 2015. szeptember 12.

⁽¹⁵⁾ HL C 230., 2015.7.14., 99. o.

⁽¹⁶⁾ Lásd a 4. lábjegyzetet.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_hu.htm

9.2. A demográfiai változások és az egészségügyi és nyugdíjrendszerekre gyakorolt hatásaik

9.2.1. Az EU-tagállamok az **állami nyugdíjrendszerekre** vonatkozó intézkedéseket fogadtak el, egyrészt a válság szociális következményeinek enyhítése, másrészt a rendszerek hosszú távú életképességének javítása érdekében. Ez utóbbiak többek között olyan megszorító intézkedésekből álltak, mint a nyugdíjkorhatár kitolása, illetve a járulékok és ellátások közötti szigorú kapcsolat létrehozása. Amint az EGSZB már korábban kifejtette⁽¹⁸⁾, a magánnyugdíj-megtakarítások fontos szociális szereppel bírnak, de nem szabad őket pusztán pénzügyi eszközöknek tekinteni.

9.2.2. Az EGSZB egyetért azzal, hogy létre kell hozni egy alapot a fenntartható **egészségügyi rendszerek** működőképes finanszírozására. Ezeknek a rendszereknek az uniós polgárok nagyobb jóléte érdekében Európa szociális dimenziójának olyan elveire és értékeire kell alapulniuk, mint az egyetemesség, a hozzáférhetőség, a méltányosság és a szolidaritás⁽¹⁹⁾.

9.3. A menekültek és a menedékkérők

9.3.1. Ahhoz, hogy Európa-szerte megteremtjük a szükséges társadalmi konszenzust, kulcsfontosságú, hogy teljes mértékben biztosítsuk az egyenlő bánásmódot és tiszteletben tartsuk a szociális jogokat mind az uniós polgárok, mind a menekültek esetében, különös tekintettel a legsérülékenyebb helyzetben lévőkre. A menekültek társadalmi és munkaerőpiaci integrálásába történő mielőbbi beruházás fontos ahhoz, hogy segítsük őket életük újrakezdésében, ugyanakkor hozzájárul a helyi lakossággal való esetleges konfliktusok előfordulásának minimálisra csökkentéséhez és a jövőbeli nagyobb költségek elkerüléséhez.

9.3.2. Az EGSZB reméli, hogy az áthelyezési válságmechanizmus hozzásegíti majd az EU-t ahhoz, hogy közös megegyezés alapján elmozdulhasson egy olyan rendszer felé, amely elég teherbíró és elég rugalmas ahhoz, hogy megfeleljen a migrációból adódó különféle kihívásoknak.

9.3.3. Az Európai Bizottságnak és a többi uniós intézménynek aktívan támogatnia kell a tagállamok kormányait annak érdekében, hogy azok megfelelő feltételeket és integrációs kilátásokat biztosíthassanak az áthelyezett menedékkérők számára. Ennek kapcsán egyértelművé kell tenni többek között, hogy a menedékkérők és menekültek befogadásával és integrációjával összefüggő tagállami kiadások nem tartós, strukturális kiadások, ezért a strukturális költségvetési deficitek kiszámolásába sem kell beszámítani őket.

9.3.4. Az EGSZB megerősíti, hogy a Schengeni Megállapodás az EU egyik alappillére⁽²⁰⁾.

9.4. A civil társadalom részvétele

9.4.1. Az EGSZB elengedhetetlennek tartja a **civil társadalom részvételét** a gazdaság- és szociálpolitikák alakításában, mivel ez előfeltétele annak, hogy e politikák hatékonyabbak legyenek.

9.4.2. A **nemzeti reformprogramoknak** lehetőséget kell adniuk a vitára, kiváltképp a gazdasági és szociális tanácsok keretében. E részvétel azonban egyes tagállamokban nem valósul meg.

9.4.3. Amennyiben az Európai Bizottság által ajánlottaknak megfelelően létrehozzák a nemzeti versenyképességi testületeket, akkor azoknak teljesen kompatibilisnek kell lenniük a szabad kollektív tárgyalásokkal, valamint a szociális partnerek részvételét és a velük való párbeszédet célzó, minden tagállamban létező mechanizmusokkal. Az ezzel kapcsolatos EGSZB-véleményt 2016 márciusában fogják elfogadni.

9.5. Demokratikus legitimitás

9.5.1. A demokratikus deficit az európai eszme iránti bizalomvesztéshez vezetett. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy vissza kell szerezni az állampolgárok bizalmát, és újjá kell éleszteni a szociális Európa eszményét, ami majd megerősíti és támogatja az európai konstrukció társadalmi legitimitását.

9.5.2. Az EU elméletben és gyakorlatban sem rendelkezik elegendő társadalmi legitimitációval. Az Unió „demokratikus deficitjével” kapcsolatos vita továbbra is fennáll, bár történt egy szemantikai elmozdulás a „demokratikus deficit” kifejezéstől az „igazságszolgáltatási deficit” és a tágabb értelemben vett „legitimitási deficit” irányába. Konzolidálni kell a társadalmi igazságosságnak az Európai Unió alapjául szolgáló elveit, és meg kell szilárdítani a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem és a szolidaritás fenntartása iránt elkötelezett szociális Európát.

Kelt Brüsszelben, 2016. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ HL C 451., 2014.12.16., 106. o.

⁽¹⁹⁾ HL C 242., 2015.7.23., 48. o.

⁽²⁰⁾ Lásd az alábbi EGSZB-véleményeket: Frontex (HL C 44., 2011.2.11., 162. o.); Migráció (HL C 248., 2011.8.25., 135. o.); Nyitott és biztonságos Európa (HL C 451., 2014.12.16., 96. o.); 2015. december 10-i állásfoglalás (HL C 71., 2016.2.24., 1. o.).

MELLÉKLET

Az albizottság véleményének következő pontja esetében a leadott szavazatok legalább egynegyede nem a Közgyűlés által elfogadott módosító indítványt támogatta (eljárási szabályzat 54. cikk (4) bekezdés):

9.4.3. pont

Amennyiben az Európai Bizottság által ajánlottaknak megfelelően létrehozzák a nemzeti versenyképességi testületeket, akkor azoknak teljesen kompatibilisnek kell lenniük a szabad kollektív tárgyalásokkal, valamint a szociális partnerek részvételét és a velük való párbeszédet célzó, minden tagállamban létező mechanizmusokkal. Az ezzel kapcsolatos EGSZB-vevémenyt 2016 márciusában fogják elfogadni.

A szavazás eredménye

Mellette: 103

Ellene: 54

Tartózkodott: 10

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU